

Motivace žáků na základní umělecké škole

Bc. Michaela Češková

Diplomová práce
2012

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií
Ústav pedagogických věd
akademický rok: 2011/2012

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Michaela ČEŠKOVÁ**
Osobní číslo: **H10634**
Studijní program: **N 7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Téma práce: **Motivace žáků na základní umělecké škole**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.
Vymezení pojmů a teoretických východisek z oblasti volnočasových aktivit.
Příprava metodiky výzkumné části.
Realizace kvalitativního a kvantitativního výzkumu zaměřeného na motivaci žáků na základní umělecké škole.
Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.
Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah diplomové práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

BEN-TOVIM, Atarah a kol. Hudební nástroj a naše dítě. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-206-5.

HÁJEK, Bedřich a kol. Pedagogické ovlivňování volného času: Současné trendy. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-473-1.

HOFBAUER, Břetislav. Děti, mládež a volný čas. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-927-5.

LOKŠOVÁ, Irena a kol. Pozornost, motivace, relaxace a tvořivost dětí ve škole: Cvičení pro rozvoj soustředění a motivace žáků. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-205-X.

PŘADKA, Milan. Kapitoly z dějin pedagogiky volného času. Brno: OL Print Šlapanice, 2002. ISBN 80-210-2033-4.

Vedoucí diplomové práce: **Mgr. Karla Hrbáčková, Ph.D.**

Ústav pedagogických věd

Datum zadání diplomové práce: **30. listopadu 2011**

Termín odevzdání diplomové práce: **27. dubna 2012**

Ve Zlíně dne 17. ledna 2012

doc. Ing. Anežka Lengalová, Ph.D.
děkanka

Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze diplomové práce jsou totožné;
- na diplomové práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 31.7.2012

.....
Michaela Čížková

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací;

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně postudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) *Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.*

(3) *Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.*

2) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:*

(3) *Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užitje-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacího zařízení (školní dílo).*

3) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:*

(1) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.*

3). *Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.*

(2) *Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užit či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.*

(3) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.*

ABSTRAKT

Diplomová práce se zabývá motivací žáků na základní umělecké škole. Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část je zaměřena na oblast volného času, motivaci, základní umělecké vzdělávání a na školní vzdělávací program. Praktická část pomocí kvalitativního a kvantitativního výzkumu seznamuje s danou oblastí, na kterou je nazíráno s pohledu žáků a jejich rodičů.

Klíčová slova: volný čas, základní umělecká škola, pedagog, hudba, motivace, rodina

ABSTRACT

The dissertation is concerned with pupil's motivation at primary school of arts. It is divided into theoretical and practical part. The theoretic one is focused on free time, motivation, elementary art education and the educational school programme. The practical part introduces the sphere from the view of pupils and their parents through qualitative and quantitative research.

Keywords: free time, primary school of arts, teacher, music, motivation, family

Poděkování

Děkuji paní Mgr. Karle Hrbáčkové, Ph.D. za odborné vedení, cenné rady a laskavý přístup.

Poděkování patří také žákům základní umělecké školy a jejich rodičům.

MOTTO

„Pomoz mi, abych to dokázal sám.“

Maria Montessori

OBSAH

ÚVOD.....	11
I TEORETICKÁ ČÁST	13
1 VOLNÝ ČAS.....	14
1.1 VOLNÝ ČAS JAKO PREVENCE	15
1.2 WORKOHOLISMUS	16
1.3 PEDAGOG VOLNÉHO ČASU	16
1.3.1 Dovednosti pedagoga	17
1.4 POČÍTAČ VE VOLNÉM ČASE.....	17
2 MOTIVACE.....	19
2.1 PROJEVY, FORMY A DRUHY MOTIVŮ	19
2.2 CÍLEM MOTIVACE	20
2.3 MOTIVACE ZÁJMOVÝCH ČINNOSTÍ U DĚTÍ.....	21
2.4 ZÁTĚŽOVÉ SITUACE	21
3 ZÁKLADNÍ UMĚLECKÁ ŠKOLA	23
3.1 HODINA V ZÁKLADNÍ UMĚLECKÉ ŠKOLE.....	25
3.2 PŘÍPRAVA DO HODIN	26
3.3 MOŽNOSTI VÝBĚRU NÁSTROJE DLE TALENTU	26
3.4 HUDEBNÍ NÁSTROJE VYUČOVANÉ NA ZUŠ	28
3.5 PREZENTACE NA VEŘEJNOSTI	28
3.6 UČITEL NA ZÁKLADNÍ UMĚLECKÉ ŠKOLE	29
3.7 DRUHÝ HUDEBNÍ NÁSTROJ	29
3.8 DÍTĚ S HUDEBNÍ DYSLEXIÍ	30
3.9 TALENTOVANÉ DÍTĚ	30
3.10 SPOJENÍ MUZIKOTERAPIE S HUDEBNÍ ŠKOLOU.....	31
3.11 NEJVĚTŠÍ ÚSKALÍ PRO ZÁKLADNÍ UMĚLECKOU ŠKOLU	32
4 ZÁKLADNÍ UMĚLECKÉ VZDĚLÁVÁNÍ VE ZLÍNĚ	34
4.1 ZÁKLADNÍ UMĚLECKÁ ŠKOLA ZLÍN – ŠTEFÁNIKOVA	34
4.2 ZÁKLADNÍ UMĚLECKÁ ŠKOLA ZLÍN – JIŽNÍ SVAHY	34
4.3 ZÁKLADNÍ UMĚLECKÁ ŠKOLA ZLÍN – MORAVA, SPOL. S.R.O.	35
4.4 ZÁKLADNÍ UMĚLECKÁ ŠKOLA ZLÍN – HARMONIE, SPOL. S.R.O.....	35
4.5 ZÁKLADNÍ UMĚLECKÁ ŠKOLA ZLÍN – MALENOVICE	35
5 ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM.....	36

5.1	ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAMY NA ZÁKLADNÍCH UMĚLECKÝCH ŠKOLÁCH	37
5.2	TVORBA ŠKOLNÍHO VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU	37
5.3	VÝHODY ŠKOLNÍHO VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU	38
6	DĚTI VE VĚKU OD 6 DO 15 LET VĚKU.....	39
6.1	MLADŠÍ ŠKOLNÍ VĚK.....	39
6.2	STŘEDNÍ ŠKOLNÍ VĚK.....	40
II	PRAKTICKÁ ČÁST	41
7	VÝZKUMNÝ PROJEKT	42
7.1	CÍL VÝZKUMU A VÝZKUMNÝ PROBLÉM	42
7.2	VÝZKUMNÉ OTÁZKY	42
7.3	DRUH VÝZKUMU	43
7.4	METODY VÝZKUMU	44
7.4.1	Dotazníková metoda.....	44
7.4.2	Polostrukturovaný rozhovor	44
7.5	PRÁCE V TERÉNU.....	44
7.6	VÝZKUMNÝ VZOREK	45
7.6.1	Strategie výběru.....	45
7.6.2	Charakteristika zařízení.....	45
7.6.3	Charakteristika respondentů.....	46
7.6.4	Charakteristika rodičů	56
8	ZPŮSOB ZPRACOVÁNÍ DAT.....	57
8.1	KVANTITATIVNÍ VÝZKUM	57
8.2	KVALITATIVNÍ VÝZKUM	57
8.2.1	Výsledky kvantitativních dat.....	58
8.3	ZMAPOVÁNÍ DAT	68
8.3.1	Výsledky kvalitativních dat.....	69
8.3.2	První kroky	70
8.3.3	Odborníci.....	71
8.3.4	Budoucnost.....	73
8.3.5	Maják.....	74
8.3.6	Naplnění	76
8.4	SHRNUTÍ KVALITATIVNÍHO VÝZKUMU	78
8.5	POPIS SCHÉMATU.....	82
	ZÁVĚR	83
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	85
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	87
	SEZNAM OBRÁZKŮ	88
	SEZNAM GRAFŮ	89

SEZNAM TABULEK.....	90
SEZNAM PŘÍLOH.....	91

ÚVOD

„Chci hrát dobře, abych uměla ještě něco kromě toho, co teda umím. A být aspoň tak dobrá třeba jako moje paní učitelka. Abych prostě uměla ještě něco.“

(žákyně Markéta)

Volba tématu mé diplomové práce byla hned od začátku jasná. Ovlivnila mě především skutečnost mého povolání a dosavadní náplň mého života. Hudba ve spojitosti s dětmi. Chtěla jsem se zaměřit na velmi důležitou činnost života vůbec, kterou je motivace. Být motivován a nepřestat usilovat o své cíle, touhy a přání je někdy velmi těžké. Proto těm, kteří jsou motivováni, a to jakýmkoliv způsobem v různých oblastech života, připadá velký obdiv.

Motivace začíná již od útlého věku a trvá po celý život jedince. Motivaci vytváříme vůči myšlení, učení, práci. Výjimkou není ani motivace spojená se zájmovými aktivitami, které jsou pro dnešní děti a mládež velmi důležité. Rozšířeným zájmovým kroužkem je navštěvování základní umělecké školy, která vždy měla svoji tradici a ani dnes není opomínána. Někdy je ale velmi těžké motivovat děti k činnosti, na kterou by se měly denně připravovat, i když ne vždy je výsledek jistý. Pokud se ale dítě opravdu naučí hrát na hudební nástroj, můžeme mluvit o velké práci, kterou muselo vykonat. Mluvíme o hodinách strávených doma, kdy se žák věnuje cvičení stupnic, etud a písniček. Dále také mluvíme o zvládnutí trémy, kterou musí překonávat na koncertech. Správná motivace je tedy na místě a měla by přicházet ve velkých dávkách z různých stran. Ze své vlastní zkušenosti vím, že motivace musí být silná a neustálá. Ať už si jako rodič nebo učitel myslím, že je základní umělecká škola tím správným základem do celého života, někdy je vidina „poflakování s kamarády v létě u vody“ pro děti daleko zajímavější.

Ve své teoretické části se zabývám kapitolou volného času. Pozastavuji se nad faktem, že správný volný čas je nejlepší prevencí pro dnešní děti a mládež, zmiňuji práci streetworkerů a pedagogů volnočasových aktivit a v závěru kapitoly se zaměřuji na dnešní aktuální hrozbu volného času. V další části se věnuji samotné motivaci. Následující velká kapitola nese název „Základní umělecká škola“. V této části jsem chtěla vyzdvihnout široké možnosti navštěvování této školy a popsat její charakter, který je stále ještě mnoha lidem utajen. V závěru kapitoly upozorňuji na největší úskalí, které se v roce 2011 základních umě-

leckých škol dotklo, a také zde popisují všechny umělecké školy ve Zlíně a jeho okolí. Nedílnou součástí teoretické práce je také popis školního vzdělávacího programu, který je pro tento typ školy velmi aktuální. Závěrečná část patří popisu dvou věkových období, a to mladšího školního věku a středního školního věku.

Praktická část je složena především z rozboru mého výzkumu, ve kterém jsem se zabývala motivací žáků na základní umělecké škole. Realizovala jsem zde kvalitativní i kvantitativní výzkum, kde pomocí polostrukturovaných rozhovorů a dotazníkové metody zjišťuji a nacházím motivaci. Hledala jsem ty správné činitele, které ovlivňují motivaci dětí, a co je nadále vede k navštěvování tohoto někdy nelehkého kroužku. Kde čerpají motivaci a kdo je v jejich životě ovlivňuje ve hře na hudební nástroj.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 VOLNÝ ČAS

„Volný čas je částí lidského života mimo čas pracovní (návštěva školy a pracovní proces) a tzv. čas vázaný, který zahrnuje biofyziologické potřeby člověka (spánek, jídlo, osobní hygienu), chod rodiny, provoz domácnosti, péči o děti, dojíždění za prací a další nutné mimopracovní povinnosti. Volný čas je dobou, kterou má po splnění těchto potřeb a povinností člověk k dispozici pro činnosti sebeurčující a sebevytvářející“ (Hofbauer, 2008, s. 10).

Volný čas můžeme tedy chápat jako odpočinkovou činnost, do které spadají aktivity, které nám přináší pouze radost a jichž se účastníme zcela dobrovolně a ze svého vlastního zájmu. Díky této systematické aktivitě jedinci rozvíjí své schopnosti a stávají se aktivním článkem. S pojmem volný čas se setkává snad většina z nás a týká se nejen pracujících, ale také studentů, a dokonce dětí již v předškolním věku.

U dětí školního věku je volný čas snad nejdiskutovanějším tématem vůbec. Již podle bohatého výpisu všech volnočasových aktivit můžeme říci, že děti o výplň svého času nemají opravdu nouzi. S postupem času volnočasových aktivit přibývá a jsou tak splněny požadavky jak dětí, tak i rodičů, kteří díky těmto institucím mohou mít děti stále pod kontrolou. Kvalitní volnočasové aktivity jsou vedeny pedagogickými odborníky a jejich docházka je kontrolována. Jednoduše řečeno rodič přesně ví, kde se jeho dítě a v jaký čas nachází. Neměli bychom ale zapomínat i na fakt, že samostatné instituce nemohou být plnohodnotnou náplní volného času dětí. K těmto aktivitám se musí připojit i rodiče a stát se součástí volného času dětí prostřednictvím výletů, her atd.

Již od slova „volno“ můžeme odvodit, že volný čas zahrnuje činnost, kterou vykonáváme ve svém volném čase. Nejde o učení nebo přípravu do školy. Možná se může zdát, že dnešní dítě je zahlceno povinnostmi a žádný volný čas mu nezbyvá. Opak je ale pravda. Děti mají volno o víkendech, mají hlavní dvouměsíční prázdniny a mnoho dalších dní volna přes rok.

Podle Hofbauera (2008, s. 26) děti nebo mladiství své aktivity realizují sami nebo jsou vedeni odborným pedagogickým pracovníkem. Citlivě reagují na změny ve společnosti i na podmínky života ve volném čase.

I volnočasová aktivita musí být nová, kreativní a schopná přizpůsobit se době. Pak se může v kombinaci s vedením odborného pedagoga stát kvalitní výplní volného času dětí i mládeže.

1.1 Volný čas jako prevence

Podle Hájka (2008, s. 192) je cílem výchovy vybavovat děti správnými kompetencemi. Největším úkolem ale je naučit děti odolávat veškerým společenským nástrahám. Tyto nástrahy mohou mít nerůznější podoby patologických jevů. Spadají sem návykové látky, agresivita, gamblerství aj.

Volnočasové aktivity tedy můžeme zařadit do skupiny primární prevence proti patologickým jevům. Tyto aktivity mohou zabránit vzniku nejrůznějších delikventních skupin, které mohou mít na svědomí nejen asociální chování, ale v horším případě i antisociální chování, které je nepřipustné ze strany společnosti.

Volnočasová aktivita by měla naplňovat očekávání dítěte, aby docházelo k uspokojení jeho potřeb. V tomto případě volnočasová aktivita plní svůj účel a u dítěte jsou naplněny sny a touhy. Dochází ke spokojenosti i ze strany pedagoga nebo vychovatele, který volnočasovou aktivitu vede. Z tohoto faktu vyplývá, že jak dítě, tak pedagog jsou spokojeni a volnočasová aktivita splňuje svůj účel. V takovém případě dále může docházet k prohlubování vztahu mezi žákem a pedagogem, pedagog by měl správně podchytit situaci a snažit se žáka co nejlépe motivovat a předcházet sociálně patologickým jevům. Měl by být také všímavý, co se týče situace v rodině. Pokud je situace alarmující, měl by podat impuls k řešení.

Podle Pávkové (2008, s. 112), aby došlo k úspěšnosti, musí být vztah mezi vychovávajícím a vychovávaným pozitivní. K tomu je potřeba ze strany vychovávajícího zaujmout, imponovat a v neposlední řadě být dobrým vzorem, se kterým se chce vychovávaný ztotožnit. Velmi důležité jsou tedy samotné osobnostní kvality vychovávajícího.

Velmi důležitou postavou ve volném čase je sociální pracovník, který se nazývá streerworker. I ve volném čase může být jedinec ohrožen a právě tento pracovník pozitivně přispívá k odbourání mnoha problémů.

Podle Hofbauera (2004, s. 47) sociální pracovník, který se nazývá streetworker, působí na jedince nebo skupiny v jejich přirozených podmínkách. Pozornost je věnována dětem

nebo dospívajícím, kteří spadají do ohrožené skupiny. Úkolem streetworkera je odbourat nežádoucí vlivy, jako jsou drogy, záškoláctví, kriminalita nebo prostituce.

Práce tohoto sociálního pracovníka není vůbec jednoduchá, ale je velmi ceněná a důležitá. Je nutností pomoci těmto dětem a mládeži, protože počet těchto skupin stoupá a tento trend se nevyhýbá ani rozvinutým zemím. Pracovník by měl být velmi empatický a snažit se co nejvíce přizpůsobit stylu jedince nebo mládeži.

1.2 Workoholismus

Trendem dnešní doby je tzv. workoholismus. Lidé jsou na práci závislí a ta se stává jejich celodenní výplní. Od rána do večera pracují a na jiné aktivity či odpočinek jim nezbyvá čas.

Podle Hartla (2004, s. 297) je workoholik definován jako člověk závislý na práci a také ten, kdo nahrazuje svůj osobní život prací. Má potřebu neustále něco zařizovat, organizovat a často je málo empatický.

Otázkou stále zůstává, zda nás k této situaci nevede krize v České republice. Mnoho lidí musí denně dlouho pracovat, aby se nedostali do finančních problémů, aby byli schopni splácet vysoké hypotéky a zajistit své děti. Proto jde mnohdy volný čas do ústraní na úkor výdělku a zabezpečení. Tato situace se nadále odráží i na dětech, na které nemají rodiče kvůli práci čas a jež jsou často celý den samy a bez kontroly.

Podle Hofbauera (2004, s. 41) se podceňování volného času ze strany rodičů nevyplácí. Podle výzkumů v první polovině devadesátých let se na aktivity dětí rodiče ptali málokdy, nebo se neptali vůbec. Nebyli seznámeni s aktivitou vůbec, zcela mimo ně šlo zaměření, obsah nebo rozsah. Zastrášující je i fakt, že celá čtvrtina rodičů své děti nechala o letních prázdninách zcela bez kontroly. Skupinou rodičů byly dva extrémy, a to nezaměstnaní lidé a podnikatelé.

1.3 Pedagog volného času

Pedagog nebo vychovatel volného času je velmi důležitou součástí výchovy, a to z toho důvodu, že přímo působí na vychovávaného a ovlivňuje ho tak v jeho dalším životě. Jde tedy o přímou interakci mezi žákem a pedagogem, kdy oba články musí být aktivní.

Podle Pávkové (2008, s. 132) by měl pedagog splňovat několik požadavků. Prvotní jsou schopnosti vzdělání, schopnost umět komunikovat s lidmi, umět na lidi působit, vést je a být pozitivním vzorem ve výchově. Měl by být psychicky odolný a vyrovnaný. V neposlední řadě by měl být pedagog volného času dobrým člověkem.

Často se tyto pedagogové stávají vzory dětí a velmi je ovlivňují. Ať už je to v oblasti chování, motivace, zaměření, vkusu, aj. Pokud očekáváme, že se dítě bude chovat dobře, musíme mu jít příkladem a chovat se stejně. Pedagog by měl být spravedlivý a nedělat mezi žáky rozdíly. Neměl by se nechat ovlivňovat sympatiemi. U učitele je hlavní, aby byl nestranný a aby žáka svým chováním nepoškodil. Žáka by měl hodnotit pouze za znalosti, aktivitu, snaživost nebo pracovitost. Sympatie či antipatie by měly jít stranou. Každý pedagog by měl žáka i jeho rodiče přijímat takového, jaký je. I když je tato situace někdy náročná, protože každý se nechová podle našich představ, musíme najít cestu a v této situaci jako pedagog nezklamet. Jistě by žák neměl být vybaven „nálepkou“, kterou mu určíme a jež mu bude zhoršovat život nejen ve škole, ale v celém životě.

1.3.1 Dovednosti pedagoga

Pedagog, jak je uvedeno výše, by měl být vzdělaný a měl by se stát celkově vzorem pro žáka. Měl by být ale také vybaven důležitými dovednostmi, jako jsou oborové, didaktické, diagnostické a sociální. Měl by být za každé situace tolerantní, empatický, korektní, měl by chápat i žákovy neverbální požadavky a porozumět jim. V neposlední řadě by měl umět zacházet s odměnami a zároveň tresty.

Podle Pávkové (2008, s. 133) by měl být pedagog vybaven těmito vlastnostmi - empatií, komunikativností, přiměřenou mírou dominantnosti, nekonfliktností, pozitivním laděním a pozitivním vztahem k lidem, opravdovým zájmem o jejich osudy. Dále autorka uvádí, že povolání pedagoga je velmi specifická činnost, proto je zapotřebí i zvláště žádoucí vlastnosti. Do nich spadá například řešení nečekaných situací, schopnost prosadit svůj názor, radost ze hry, příjemný vzhled a příjemná úprava zevnějšku, pochopení pro věkové zvláštnosti a zvládnutí různých dovedností.

1.4 Počítač ve volném čase

Volný čas by měl být přínosem pro správný rozvoj dovedností. Ve všech oblastech na nás čeká nějaká nástraha a výjimkou není ani volný čas. Největší nástrahu v dnešní době spat-

řují v oblasti počítačů, počítačových her, televize a internetu. Dnešní počítač nám zprostředkovává veškerou komunikaci mezi lidmi, zda je to ale správně a kolik volného času je vhodné věnovat počítači, zůstává otázkou. Počítače a televize pro nás představují mnoho přínosných informací. Jsme o všem informováni a můžeme si prakticky vše, co nás zajímá vyhledat. Ale do jaké míry jsou tyto služby kontrolovány a co všechno se děti z internetu mohou dozvědět?

Podle Hofbauera (2004, s. 67) zajímá počítač děti již v předškolním věku. Odborníci doporučují, aby děti u počítače v tak nízkém věku strávily pouze chvíli. Vyhledávání na internetu se doporučuje až u dětí školního věku, kdy se zabývají soutěžemi, dětskou seznamkou atd.

Dnešní doba je internetem a televizí tak ovlivněna, že se stává každodenní činností dětí a mládeže. Jak jen ale ochránit děti, které jsou velmi zranitelné? Rodič by měl mít představu o tom, na jakých stránkách se dítě pohybuje a jaké se mu dostávají informace. Proto je dobré nějaký čas strávit s dítětem u internetu, podívat se, jaké stránky se mu líbí a na jakých tráví svůj čas. Je dobré dítěti správné stránky i doporučit. Kontrolovat také čas, který dítě stráví u počítače. Podílet se na výběru her, kterými se dítě baví. Ne všechny správně rozvíjí představivost, znalosti zeměpisu, logické myšlení. Některé hry jsou přímým nebezpečím ve světě dětí. Mnoho her má sexuální, vulgární, násilný podtext, který v dětech vyvolává realitu. Děti pak často ztrácí zábrany a neumí rozlišit hru od života.

Zůstává otázkou, které hry jsou více oblíbené, zda ty, co rozvíjí správným způsobem myšlení, nebo ty, díky nimž se dítě dostává mimo realitu.

2 MOTIVACE

„Motivací zde rozumíme hybné síly psychického charakteru. Hybné proto, že uvádějí do pohybu lidské chování a činnost. Síly proto, že mají jednak směr, jednak intenzitu. Jako aktuální síly se projevují v motivaci jako psychickém procesu. Jako potenciaální síly vystupují v podobě psychických motivačních dispozic. Základním vnitřním zdrojem motivace je motiv čili pohnutka“ (Janoušek, Slaměník, 2008, s. 147).

„Motivace je jednou ze složek psychické regulace činnosti: zajišťuje fungování učení, aktivizuje kognitivní a motorické systémy k dosahování určitých cílů, tj. podněcuje k chování, které udržuje dynamický růst osobnosti a její vnitřní rovnováhu“ (Nakonečný, 1996, s. 8).

Podle Hájka (2008, s. 170) motivace vyvolává potřebu a odpovídá na otázku, proč je činnost vykonávána. Motiv má udržovat aktivitu. Tato aktivita nesmí být ovšem vynucena, ale naopak vyvolána.

Motivace může být podpořena ze strany dospělého jedince, pedagoga nebo vychovatele, ale aktivním článkem musí být sám motivovaný. Pokud nechce být aktivní, nedojde k motivaci. Pokud chce být aktivní, dochází k dosažení dobrých výsledků, které mohou být dalším zdrojem motivace.

Všechny činnosti jsou podmíněny motivací. V jaké míře je motivace přítomna, ovlivňuje výsledek činnosti. Málo motivovaný žák je těžko veden k systematické práci.

2.1 Projevy, formy a druhy motivů

Podle Janouška, Slaměníka (2008, s. 148) není projev motivu pokaždé stejný. Rozdílnost můžeme spatřovat v různých kulturách, motiv se může lišit ale i v jedné kultuře, kdy dochází k vlivu tradic, obyčejů nebo náboženských představ. V umělecké tvorbě jde o motiv samotné práce, což člověka uspokojuje.

Podle Nakonečného (1995, s. 125) jsou formy spojovány s termínem potřeby, zájmy, ideály. Druhy motivů poukazují na konkrétní obsah, tj. na uspokojení, jehož má být dosaženo. Druhy motivů dělíme 1. biogenní či fyziologické (potrava, pohyb, odpočinek), 2. sociogenní či psychogenní motivy (potřeba výkonu, opory, kompetence).

Vnitřní motivace

Podle Pavelkové (2002, s. 17) je důležité, aby byli žáci vnitřně motivováni. Především z důvodu, že tato motivace má pozitivní dopad na úspěšnost a kvalitu učení. Děti, které mají tuto vnitřní potřebu, pociťují uspokojení. Vnitřní motivace je velmi důležitá, a to z důvodu, že žáci, kteří ji mají, často nastoupí na náročnější vzdělávací dráhu.

Vnější motivace

Podle Mareše (1998, s. 27) můžeme vnější motivaci rozdělit na několik podob. Je to motivace krátkodobá, kde hraje hlavní roli pochvala nebo dárek. Dále dlouhodobá, kde je důležité dostat se na školu nebo vidina dobrého zaměstnání. Různé druhy vnější motivace se většinou posuzují podle míry, jak se přibližují vnitřní motivaci.

2.2 Cílem motivace

Podle Janouška, Slaměníka (2008, s. 148) je cílem motivace budoucnost. Člověk chce nějakého budoucího stavu dosáhnout nebo se naopak vyhnout určité situaci. Snaha se odvíjí od motivace člověka.

Každý člověk by měl mít v životě nějaký cíl něčeho dosáhnout. Cíle mohou být rozdílné a specifické pro každé věkové období člověka. Rozdílnost cílů může vyplývat i z příslušnosti k pohlavím. Sny o budoucnosti mohou být různé, ale i aktivita a motivace může být zcela jiná.

Cílem motivace také může být naučit se vyhýbat nezdarům a trestům.

Podle Nakonečného (1996, s. 80) jde o tzv. získanou motivaci, díky níž se snažíme získávat odměny a zároveň se tak vyhýbáme trestům. Odměna spolu s trestem na člověka působí jako určitá pohnutka, které chce, či nechce dosáhnout.

Cílem motivace může být také především uspokojení člověka. Ať už se jedná o jakékoliv uspokojení, je tento fakt pro člověka velmi důležitý a v životě potřebný.

„Motivace chování směřuje k nějakému druhu uspokojení, jako je např. alimentární chování k nasycení, sexuální chování k dosažení orgasmu atd. To je jeho subjektivně-psychologický smysl, který poukazuje na úzké funkční spojení motivace a emocí, neboť různé druhy uspokojení mají různý emoční obsah“ (Nakonečný, 1996, s. 98).

2.3 Motivace zájmových činností u dětí

„Podmínkou aktivit v zájmových oblastech je vyvolat nebo zvýšit zájem účastníků, tj. uspokojit jejich specifickou potřebu – např. potřebu poznání, sdělení, sebevyjádření, seberealizace, uznání. Potřeby mají svou hierarchii. Nejprve musí být uspokojeny základní fyziologické potřeby (jídlo, spánek, apod.), pak může nastat uspokojování vyšších (psychických) potřeb“ (Hájek, 2008, s. 170).

Podle Hájka (2008, s. 170) je nutné mít lidské potřeby v rovnováze, tato rovnováha je úzce spojena i se zájmovými aktivitami. Příkladem může být kompenzace špatných výsledků ve škole úspěšnou aktivitou. Žák může být např. úspěšnější ve sportu nebo výtvarných činnostech.

Podle Hájka (2008, s. 171) je úkolem vedoucího, aby byla motivace neustále udržována. Motivační prvky by neměly být orientovány na kvantitu, ale především kvalitu. Motivy musí pedagog volit vůči věku dítěte a neměl by zapomínat na to, že motivování je proces, v němž jsou vnitřní podněty směřovány k určeným cílům.

2.4 Zátěžové situace

Každý člověk má v životě lepší a horší období. Ve stresu se člověk chová jinak než v neproblémovém období. Tato období se nazývají frustrace, konflikt a stres. Jsou to náročné situace, kterými člověk prochází.

Podle Nakonečného (1996, s. 121) v těchto situacích, jako je frustrace, konflikt a stres, se objevují u člověka specifické zákonitosti chování, které se nevymykají principům motivace.

*„**Frustrace:** Tento pojem, jak upozorňují C. N. Cofer a M. H. Appley (1964, s. 418), se používá k označení tří různých, ale navzájem spojených jevů: 1. vnější situace blokující dosažení nějakého cíle (uspokojení potřeby), vystupující jako bariéra zacíleného chování (dosažení cíle je znemožněno), 2. vnitřní psychický stav, který tato situace vyvolává, vyznačující se vznikem emoce (afektu) a vnitřního napětí (tenze) s motivací pro překonání překážky, 3. zvláštní způsoby chování, které jsou touto situací a vnitřním stavem jedince, jenž byl touto situací vyvolán, způsobeny a vyznačují se převážně nevědomým pokusem vyrovnat se s touto situací a zbavit se vnitřní tenze, která s ní souvisí“ (Nakonečný, 1996, s. 121).*

*„**Konflikt:** Zvláštním případem frustrace je konflikt, který vystupuje ve dvojí rovině, obecně psychologické a sociálně psychologické. První vyjadřuje stav prožívání neslučitelných tendencí, resp. rozhodování se mezi dvěma nebo více různými tendencemi, druhý se týká střetu zájmů, cílů atd. v interpersonálních vztazích“ (Nakonečný, 1996, s. 127).*

*„**Stres (zátěž):** Výraz vyjadřuje případ mimořádně silné a životně významné frustrace, ale upřesnění jeho významu není zcela jednotné. Někdy se jím rozumí mimořádně silný podnět, jindy situace, na niž se nelze adaptovat, či frustrace zvláště silné potřeby“ (Nakonečný, 1996, s. 133).*

3 ZÁKLADNÍ UMĚLECKÁ ŠKOLA

Mnozí z nás znají dnešní základní umělecké školy pod názvem „lidové školy umění“. Od roku 1989 tyto školy používají název, který se užívá dodnes, a to „základní umělecká škola“. Tyto školy s uměleckým zaměřením mají v naší zemi dlouholetou tradici, která je stále ceněná. Základní umělecké vzdělávání je zaštitěno Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy. Děti předškolního a školního věku navštěvují tyto školy a tráví zde svůj volný čas. Výjimkou není ani studium teenagerů, kteří se zde často připravují ke studiu na střední umělecké školy. Své vědomosti na této škole může získat i dospělý, pracující člověk.

Podle Ben-Tovima (2007, s. 11) máme mnoho důvodů pro to, aby dítě navštěvovalo základní uměleckou školu. Hudba v první řadě zlepšuje školní výkony dítěte, protože vzdělávání je verbální a zaměřené na levou hemisféru, hraní je naopak neverbální činnost a rozvíjí pravou hemisféru. Dochází tak k vyváženosti mezi oběma hemisférami. Dále hudba posiluje sebevědomí a je správnou výplní pro volný čas.

Podle vyhlášky č. 71/2005 Sb., o základním uměleckém vzdělávání, (2005) se tyto školy zaměřují na vzdělávání v oboru hudebním, tanečním, výtvarném a literárně-dramatickém. Vyhláška se věnuje základnímu studiu I. stupně, který má 4 až 7 ročníků a je určeno pro žáky od 7 let věku. Základní studium II. stupně má 3 nebo 4 ročníky a je určeno pro žáky od 14 let věku. Na této škole se organizuje individuální, skupinová a kolektivní výuka. Škola svou práci prezentuje na koncertech nebo výstavách a žáci se účastní soutěží, které vyhlašuje MŠMT.

Školu tedy často navštěvují žáci školního věku. Paralelně s nástupem do první třídy nastoupí i na základní uměleckou školu. V tomto případě jsou často děti do ZUŠ přihlašovány rodiči, aby měly vyplněný volný čas. Rodiče mají tedy jistotu, že je o dítě postaráno jak po stránce vzdělávací, tak po stránce morální a jejich volný čas je efektivně vyplněn.

Žáci II. stupně často navštěvují školu z vlastního přesvědčení nebo přípravy na uměleckou školu. Například hudební nebo taneční konzervatoř, uměleckoprůmyslovou školu, grafickou nebo pedagogickou školu. Výjimkou nejsou ani vysoké školy, například fakulty s oborem architektura a stavitelství, výtvarné umění, divadelní fakulty, pedagogické fakulty a samozřejmě akademie s hudebním zaměřením.

Podle vyhlášky č. 71/2005 Sb., o základním uměleckém vzdělávání, (2005) musí uchazeči pro přijetí vykonat talentovou zkoušku. Po celou dobu svého studia je žák hodnocen známkami 1–4 a nedílnou součástí je i vydávání vysvědčení. Žák také skládá postupovou zkoušku, a to vždy na konci druhého pololetí a na základě úspěšnosti postupuje do vyššího ročníku. Žák, který nesplnil látku, opakuje ročník.

Podmínkou u talentové zkoušky je určitá dávka talentu, která podmiňuje přijetí žáka na základní uměleckou školu. Žák musí splnit dané výstupy, které jsou přiměřeny jeho věku. V oboru hudebním je to zkouška z intonace, kdy dítě zazpívá lehkou píseň bez doprovodu, dále prokázání hudebního sluchu opakováním tónů po učiteli. Poslední část je rytmická zkouška, kdy dítě po učiteli opakuje tleskání dlaněmi. V tanečním oboru je podmínkou pro přijetí taneční nadání a dobrý zdravotní stav. Ve výtvarném oboru musí mít žák výtvarné cítění, cit pro linii, tvar a barvu. U přijímací zkoušky musí obvykle předložit dvě vypracované domácí práce. Obor literárně-dramatický požaduje po uchazeči přednes přiměřené básně.

Struktura na ZUŠ je podobná jako na základní škole, kde jsou žáci hodnoceni známkami a dostávají vysvědčení. Zde tedy můžeme spatřit jakousi paralelu se základní školou. Základní uměleckou školu tedy můžeme zařadit do systematického vzdělávání, které zajišťuje Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Působící pedagogové jsou vzdělaní učitelé, kteří mají vystudovanou konzervatoř nebo vysokou školu tohoto zaměření. Zásadním rozdílem mezi základní školou a základní uměleckou školou je skutečnost, že děti tuto školu navštěvují za stanovenou úplatu.

„U žáků přípravného studia, základního studia I. a II. stupně a studia s rozšířeným počtem vyučovacích hodin se stanoví výše úplaty v jednotlivých uměleckých oborech tak, aby průměrná výše stanovených úplat nepřekročila 110 % skutečných průměrných neinvestičních výdajů školy na žáka v uplynulém kalendářním roce s výjimkou výdajů na platy a náhrady platů nebo mzdy a náhrady mezd, odměny za pracovní pohotovost, odměny za práci vykonávanou na základě dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr a odstupné, na úhradu pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a na úhradu pojistného na všeobecné zdravotní pojištění, na přiděly do fondu kulturních a sociálních potřeb a ostatní náklady vyplývající z pracovněprávních vztahů, na nezbytné zvýšení nákladů spojených s výukou žáků zdravotně postižených a rovněž výdajů na další

vzdělávání pedagogických pracovníků, na činnosti, které přímo souvisejí s rozvojem škol a kvalitou vzdělávání, poskytnutých ze státního rozpočtu“ (Vyhláška č. 71/2005 Sb.).

Studium na základní umělecké škole se může stát stěžejní pro děti jak talentované, tak pro děti s různým handicapem. Pro tyto děti je hraní na nástroj, malování, tančení atd. kompenzací v jejich mnohdy nelehkém životě. Školu tedy mohou navštěvovat děti bez rozdílů. Stává se pravidelně výplní pro děti s dýchacími problémy, které navštěvují hodiny zobcové flétny a tak pomáhají odlehčit svému problému. Výjimkou nejsou ani děti nevidomé, kterým hudba rozvíjí jejich smysly, především představivost. Naopak děti nadané mohou rozvíjet svůj talent prostřednictvím této školy. Žádné nadání nejde rozvinout bez cvičení a odborného vedení. Pro tyto děti se stává základní umělecká škola první přípravou pro jejich vzdělávání. Učitelé nadále s dětmi pracují jako s talentovanými a poskytují jim konzultace s odborníky. Zaměřují se na přípravu na uměleckou školu, která se později stává jejich studiem. Žáci základních uměleckých škol jsou mnohdy profesionálové, kteří pracují v uměleckém oboru. Umělecká tvorba se stala v naší zemi špičkou světa, nyníější profesionálové získali své základy a dovednosti právě na ZUŠ.

3.1 Hodina v základní umělecké škole

Hodiny na základní umělecké škole jsou velmi specifické. V první řadě je zde největší spojitost s uměním. V druhé řadě jde i o výchovu, předávání správných rolí, systematické vzdělávání a v neposlední řadě působení na jedince. Každá hodina v jiném oboru má svůj řád.

Nejnavštěvovanější jsou hodiny hudebního oboru, které budu dále specifikovat. Děti, které začínají zpívat nebo hrát na hudební nástroj, navštěvují základní uměleckou školu 2x do týdne. V jedné hodině navštěvují tzv. hudební nauku, kde získávají znalosti z teorie hudby. Uvedme například základy notového zápisu, intonace, rytmu a představivosti. V druhé hodině již navštěvují hru na určitý nástroj, který si samy vybraly. Hravou formou zde rozvíjí své schopnosti pod dohledem vzdělaného pedagoga. Děti mají za úkol v určitém ročníku splnit dané osnovy, které jsou vždy přizpůsobeny věku. Pokud žák osnovy nesplní z důvodů malého talentu, zameškaných hodin nebo z jiných rodinných důvodů, může ročník opakovat a tak si studium rozvolnit. Každý žák od vyššího ročníku (daný ročník je individuální dle nástroje) začíná navštěvovat hodiny komorní nebo souborové hry. Tyto hodiny spočívají v souhře žáků na stejné nebo různé nástroje. Žák tedy nespolehá jen

sám na sebe, ale musí se přizpůsobovat a hrát pod vedením dirigenta. V hodinách si osvojuje hru v kolektivu, vycvičení intonace a souhru s více nástroji.

3.2 Příprava do hodin

Příprava do hodin je asi největší otázkou návštěvy základní umělecké školy. I velmi nadaný žák musí věnovat svému nástroji určitý čas, aby splnil požadavky pedagoga. Nadání je výzva a je na dítěti, zda ji rozvine v talent a stane se úspěšným muzikantem.

Příprava do hodin by měla být častější než jedenkrát za týden. Jednotný čas pro všechny děti ovšem určit nelze. Každé dítě je individuální, a proto potřebuje také individuální přístup a cvičení. Žákovi, který nemá problémy ve škole a hru na nástroj chápe rychle a bez problémů, můžeme zadat více látky. Jsme si jisti, že látce porozuměl a doma si s ní při cvičení bude vědět rady. Naopak dítěti, které má problémy ve škole a při hře na nástroj se chce odreagovat, pobavit a uvolnit se, dáváme látky méně, aby nedošlo k osvojení chyb. Především ze začátku, alespoň v prvním půlroce, je nutná spolupráce s rodiči. I když rodiče nikdy nenavštěvovali základní uměleckou školu, jsou schopni podle instrukcí pedagoga dítě doma kontrolovat.

Základem je systematická příprava do hodin, která musí být uvědomělá, aby nedocházelo k chybám. Velký podíl na této přípravě nemá jen žák a jeho rodič, ale především pedagog. Ten musí neprodleně znát všechna úskalí svého nástroje a vyvarovat se chyb, které mohou případně nastat. V začátcích jde o správnou techniku hry na nástroj, správné držení nástroje, postoj a jiná specifika, která vyžaduje jednotlivý nástroj. Pedagog, který naučí špatné základy hry na nástroj, není dobrým pedagogem. V pozdějším období může docházet k demotivaci žáka, který v důsledku toho přestane hrát na svůj hudební nástroj.

3.3 Možnosti výběru nástroje dle talentu

Podle Ben-Tovima (2007, s. 13) je výběr nástroje často nepromyšlený. Děti jsou přihlašovány do hodin klavíru, protože učitel nebydlí daleko a podobně. Výjimkou nejsou ani nesplněné sny rodičů, kdy oni sami chtěli hrát na hudební nástroj, ale nebylo jim to umožněno. Své tužby tak vkládají do svých dětí. V těchto případech však není úspěch dětí zaručen.

Každé dítě je velmi individuální a z této skutečnosti se při výběru nástroje musí vycházet. Existují nástroje méně náročné a náročné. Sám pedagog musí umět určit, na jaký nástroj

má dítě vlohy, a být nápomocen v rozhodování. Tato skutečnost se projeví již u talentových zkoušek a po rozhovoru s rodiči by mělo být jasné, na jaký nástroj dítě bude hrát a jaká bude jeho realizace.

Podle Ben-Tovima (2007, s. 31) jedním ze správných nástrojů je takový, který může dítě pohodlně uchopit. Nástroj by tedy neměl být pro hudebníka příliš těžký a neměl by vyžadovat příliš energie.

Pro dítě, které je méně hudebně nadané, vybíráme nástroj stavbou jednoduchý. Měl by to být melodický nástroj, kdy ruce nehrají proti sobě. Mezi tyto nástroje patří bezesporu zobcová flétna, která se v posledních letech stala velkým trendem. Tento cenově dostupný nástroj se stal oblíbeným u dětí s dýchacími problémy a také u těch, kdo se u talentových zkoušek projeví jako méně nadaný. Nástroj není váhově těžký a tón se snadno vyluzuje. Žák na tento nástroj začíná hrát zpravidla v předškolním věku, kdy se věnuje hře na sopránovou zobcovou flétnu. V pozdějším období, kdy žák si již osvojil hru na tento nástroj, přibírá i jiné druhy zobcových fléten, a to sopránovou, altovou, tenorovou a v neposlední řadě i basovou flétnu.

Podle Ben-Tovima (2007, s. 48) se málo dětí naučí hrát na zobcovou flétnu na vyšší úrovni a flétna tak slouží jen jako přípravný nástroj.

Od roku 2007 se jistě mnoho věcí změnilo. Zobcová flétna sice spadá do kategorie méně náročných nástrojů, přesto pokročilá hra na ni je obtížná jako na jakýkoliv jiný dechový nástroj. Nová propracovanější metodika nám umožňuje zabývat se hrou na tento nástroj hlouběji a vytvářet tak kvalitní a zajímavou hudbu. V dnešní době se stala zobcová flétna tak vyrovnaným nástrojem, že se začala vyučovat i na konzervatořích a vznikají různá ansámblová uskupení s těmito nástroji.

Oproti tomu dítě nadané si může dovolit hru na klavír, kytaru nebo housle. Tyto nástroje jsou stavbou více složitější a hraní je náročnější. Jsou to především nástroje, které nehrají jednu melodii, ale dokážeme využívat souznění více tónů, takže je jejich melodie pestřejší, ale zároveň i obtížná. Děti těmito nástroji musí věnovat více času a i jejich motivace musí být hlubší.

3.4 Hudební nástroje vyučované na ZUŠ

Každá základní umělecká škola by měla být schopna zajistit výuku na jakýkoliv hudební nástroj. Na větších školách tomu tak opravdu je a výběr je bohatý. Rozdíl je u menších škol, kde se vyučují nástroje, o které je největší zájem a nástrojové zaměření vyplývá z charakteru školy. Pokud jde o menší školu na vesnici, mezi jinými nástroji se preferují především nástroje dechové žesťové, které mají na vesnici dlouholetou tradici. Opakem je například menší škola na sídlišti, kde se hra na žesťové nástroje téměř nevyučuje.

Základní umělecké školství nabízí hru na dechové nástroje, které dělíme na tzv. dřevěné a žesťové. Mezi dřevěné nástroje patří již zmíněná velmi oblíbená zobcová flétna, která dnes patří mezi studijní obory na konzervatoři. Dále mezi oblíbené nástroje patří příčná flétna, klarinet, saxofon, hoboj nebo fagot. Žesťové nástroje pak představují lesní rohy, trumpety, trombony a tuby. Hra na dechové nástroje se využívá zejména na vesnicích nebo ve městech, kde přetrvávají tradice, s nimiž je spojena hra v dechové kapele.

Mezi další skupinu nástrojů patří tzv. nástroje smyčcové. Velmi populární je hra na housle, violu, violoncello nebo kontrabas. Tyto nástroje zase nacházejí uplatnění v nejrůznějších smyčcových orchestrech a cimbálových muzikách. I přes náročnost hry je o tyto nástroje velký zájem.

Dále se zde vyučuje hra na klavír, elektrické klávesové nástroje, kytaru, baskytaru, bicí nástroje a v neposlední řadě pěvecká hlasová výchova.

3.5 Prezentace na veřejnosti

Každá základní umělecká škola se každoročně prezentuje veřejným vystoupením. Jde o prezentaci jak žáků, tak učitelů. Rodiče zde mohou zhodnotit, jestli volba takové výplně volného času byla správná, či naopak. Jde i o jakousi reklamu školy, která může přivést nové žáky.

Prezentace školy může mít formu třídních besídek, koncertů s různým zaměřením, např. adventních, velikonočních, absolventských nebo závěrečných. Prezentace by měla být vždy reprezentativní a měla by sloužit jako vizitka školy. Mnohdy se ZUŠ zaměřují i na oblast pomoci, a to formou benefičních koncertů, které slouží k výběru určitého finančního obnosu pro danou organizaci.

Škola by se měla prezentovat i formou článků v tisku. Poděkováním rodičům a přátelům školy nebo zřizovatelům.

3.6 Učitel na základní umělecké škole

Učitel, který se bude věnovat vašemu dítěti, může pracovat pod uměleckou školou, nebo může působit jako soukromá osoba. Ať už si zvolíte jakékoliv rozhodnutí, je na místě zjistit si o učiteli pár informací. Pokud učitel spadá pod základní uměleckou školu, jeho práci můžete posoudit podle jeho veřejné činnosti nebo doporučení od známých. Každopádně každá základní umělecká škola zaměstnává vzdělané pedagogy, kteří jsou neustále ve své oblasti školeni a rozvíjeni. Jejich pracovní činnost je pod kontrolou a prochází hospitacemi. Díky těmto faktům je jejich práce velmi kvalitní.

Oproti tomu stojí pedagog jako soukromá osoba. Zde je na místě výuku uskutečnit pouze pod podmínkou doporučení nebo viditelných výsledků. Pedagog může být sice vystudovaným hudebníkem, ale může mu zcela chybět pedagogická praxe, která je při této práci velmi důležitá. Negativně se zde může odrazit i neznalost současných metodik pro hru na daný nástroj.

Velmi diskutovanou otázkou je i výběr hudební školy. Pokud si z jakéhokoliv důvodu vyberete zájmový kroužek, který nespadá pod základní uměleckou školu, ne vždy v něm najdete kvalitní výuku, kde se budou intenzivně věnovat vašemu dítěti. Praxe v těchto zařízeních je často zaměřená na kvantitu dětí v jedné hodině a z tohoto důvodu je vyučování málo kvalitní.

3.7 Druhý hudební nástroj

Podle Ben-Tovima (2007, s. 124) je na místě vybrat dítěti druhý nástroj. Hra na druhý nástroj bývá většinou jednodušší, a to díky tomu, že dítě je již seznámeno s notami a s jinými hudebními značkami. Autor Ben-Tovim přirovnává hru na druhý nástroj ke studiu druhého jazyka patřícího do stejné jazykové skupiny.

Druhý nástroj je často složitější a fyzicky náročnější. To z důvodu pokročilé vyspělosti žáka, který je již starší a hra na nástroj ho tak nevyčerpá. Příkladem u dechových nástrojů je hra na klarinet, hoboj nebo fagot. Tzv. přípravným nástrojem bývá zobcová flétna, na kterou děti začnou hrát v šesti letech. Flétna tedy splňuje jejich požadavky, protože jde

o malý dostupný nástroj, který má širokou paletu zvuků a na nějž se ve velkém množství dají uplatnit moderní techniky, které jsou po děti velmi zábavné a uvolňující. Hra podporuje a rozvíjí žeberně-bránicové dýchání a představivost. V momentě, kdy je dítě starší a fyzicky vyspělé ke hře na složitější nástroj, upustí od hry na flétnu a naplno se věnuje druhému nástroji. Pokud má dítě zájem ve studiu nadále pokračovat, nic tomuto faktu nebrání. Pokud je tedy přípravným nástrojem zobcová flétna, děti si často volí hru na klarinet, hoboj nebo fagot. Využívají při tom znalostí techniky hry na zobcovou flétnu a uplatňují je u náročnějších nástrojů, na které mohou začít hrát až v pozdějším věku, a to z důvodu správného vyvinutí plic a dalších orgánů.

Výběr druhého nástroje posune dítě v kulturním životě o velký kus.

3.8 Dítě s hudební dyslexií

Podle Ben-Tovima (2007, s. 118) je rozdíl mezi notovými zápisy, které patří samostatným nástrojům, a těm, které nástrojům melodickým. Notové zápisy, které jsou určeny pro samostatné nástroje, jsou obtížnější. Do této skupiny můžeme zařadit například klavír. Mnoha dětem dělá velké problémy rozpoznat akordy, což je skupina not hraná současně. Můžeme mluvit o tzv. hudební dyslexii. Tento psychický blok je dlouhodobý a nemá nic společného s inteligencí ani muzikálností dítěte.

Je jasné, že tudy cesta nevede a změna nástroje je nutná. Pedagog musí zavčas zareagovat a navrhnout žákovi jiné studium, které bude vhodnější. Pedagog se musí snažit u dítěte udržet zájem o hru na nástroj a důležitou motivaci. Dítě může změnou dosáhnout velkých a rychlých pokroků, které jsou pro jeho rozvoj a hru na nástroj důležité.

3.9 Talentované dítě

Talentované dítě musí být v první řadě nadané od přírody, pak se tento fakt může rozvíjet v talent. Děti jsou většinou nadané na mnoho věcí, ne jen na hudbu. Podle nového rámcového vzdělávacího programu si každá základní umělecká škola může zavést do školního vzdělávacího programu kolonku – „Individuální studium pro talentované děti“. Talentované dítě musí mít ale potvrzení z pedagogicko-psychologické porady, pak mu může být určena tato vyučovací osnova.

Podle Ben-Tovima (2007, s. 125) většina těchto nadaných dětí pochází z hudební rodiny. Děti hrají na jeden nástroj nebo více nástrojů a jejich tempo v učení je tak rychlé, že nám před očima roste malý Mozart. Většinou veškerý svůj čas věnují hudbě a na školní povinnosti jim nezbyvá mnoho času.

Děti jsou ale většinou tak nadané a chytré, že zvládní více nástrojů nebo i jiných kroužků spolu se školou jim nedělá problémy. Často jde nadání rozeznat již od první chvíle, kdy dítě přijde do hodiny. Dítě učitele rychle chápe a vykonává všechny jeho požadavky. Každý učitel by měl dát takovému dítěti prostor k rozvoji a zaměřit se na to, zda by dítě nemělo zájem hudbu studovat. To platí u starších dětí, které čeká rozhodnutí, kam se ve svém životě budou ubírat. Pokud chce dítě studovat konzervatoř, měl by tento fakt vzít pedagog v potaz a dítě tímto směrem vést a seznámit ho se všemi okolnostmi, které ho čekají. Dítě by nemělo mít nadání jen pro hudbu, ale musí být také zodpovědné, cílevědomé, trpělivé a nebojácné. Celý život bude vystupovat jako muzikant a prezentovat se na veřejnosti, několik hodin denně cvičit, potýkat se s velkou konkurencí atd.

I přesto, že je člověk nadaný a rozvíjí své nadání v talent, je nutností po celý život cvičit na hudební nástroj a věnovat tak hudbě veškerý svůj čas.

3.10 Spojení muzikoterapie s hudební školou

Základní umělecká škola provozuje činnost systematického vzdělávání, které je zaštitěno ministerstvem školství. Navštěvují ji děti různého věku, zaměření, schopností nebo nadání. Pro některé děti je hra na nástroj něčím zajímavým, chtějí se něco nového naučit, chtějí vystupovat na koncertech a aktivně se účastnit soutěží. Pro jiné děti je to jakási kompenzace k základní škole. Některým dětem se nedaří mít úspěchy na základní škole, to ale neznamená, že na základní umělecké škole tyto úspěchy nemohou mít. Mohou se zde realizovat a nabýt pocitu uvolnění a spokojenosti.

S hudbou také souvisí uvolnění, relaxace, klid, odpočinek, meditace a tyto všechny složky také základní umělecká škola nabízí. Nabízí je formou muzikoterapie, která je součástí hodin.

„Muzikoterapie může do hodin hudební výchovy přinést novou náplň, zvýšit aktivitu a tvořivost žáků. Může posloužit jako prostředek k procvičování různých rytmů, kdy lze používat muzikoterapeutické nástroje. Ideálními nástroji, které by měla mít každá základní umělecká

škola k dispozici, jsou bubny džembé nebo Orffovy nástroje. Také v tomto typu terapie by mělo docházet k procvičování pravé i levé hemisféry“ (Češková, 2010, s. 29).

„Muzikoterapie je použití hudby a/nebo hudebních elementů (zvuk, rytmus, melodie, harmonie) kvalifikovaným muzikoterapeutem pro klienta nebo skupinu v procesu, jehož účelem je usnadnit a rozvinout komunikaci, vztahy, učení, pohyblivost, sebevyjádření, organizaci a jiné relevantní terapeutické záměry za účelem neplnění tělesných, emocionálních, mentálních, sociálních a kognitivních potřeb. Cílem muzikoterapie je rozvinout potenciál a/nebo obnovit funkce jedince tak, aby mohl dosáhnout lepší intrapersonální nebo interpersonální integrace a následně také vyšší kvality života prostřednictvím prevence, rehabilitace nebo léčby“ (Kantor, 2009, s. 27).

3.11 Největší úskalí pro základní uměleckou školu

V měsíci září 2011 se nejvíce za poslední léta mluvilo o zrušení základních uměleckých škol. Situace souvisela s krizí státu, především s financováním uměleckých škol.

„Ministr školství Josef Dobeš (VV) si nechal vypracovat návrh, který výrazně mění způsob financování regionálního školství. Ušetřilo by se jím až sedm miliard korun. Ministerstvo navíc prý uvažuje o tom, že by se umělecké školy nově financovaly z rozpočtu krajů, a nikoli jako teď z peněz ministerstva“ (ČTK, 2012).

To samozřejmě znamená, že školné by bylo dražší, protože kraje by umělecké školy nebyly schopny financovat tak jako ministerstvo. Škola by si vybraným školným na sebe nevyděla-la. Dnes stojí školné na půl roku v průměru 1 500 Kč, za rok tedy 3 000 Kč za jeden nástroj. Pokud dítě chodí do více kroužků, zaplatí za něho rodiče minimálně 6 000 Kč za rok. Situace kdy by školné bylo navýšeno, by byla neúnosná a pro základní umělecké školy zcela degradující.

Z výzkumu, který proběhl na internetu, vyplývají tyto informace:

Tabulka 1 – Zdražení školného v ZUŠ

Způsobilo by vám zdražení školného v ZUŠ finanční potíže?	
Hlasovalo 169 čtenářů	
1. Ano, musel/a bych dítě odhlásit	77 %
2. Ano, musel/a bych najít způsob, jak zdražení zvládnout	12 %
3. Ne	8 %
4. Nevím, nedokážu posoudit	3 %

(ČTK, 2012).

Z hlasování vyplývá, že drtivá většina čtenářů by volila tu variantu, že by své dítě odhlásili ze základní umělecké školy. Následně by své děti přihlásili do zájmových kroužků, které nejsou schopné vychovat profesionální muzikanty, kteří by studovali na konzervatořích. Celková situace v ČR by byla velmi složitá, protože by ZUŠ spolu s konzervatořemi stály na pokraji zhroutilí.

4 ZÁKLADNÍ UMĚLECKÉ VZDĚLÁVÁNÍ VE ZLÍNĚ

Ve městě Zlín se nachází pět základních uměleckých škol. Tři školy jsou státní a dvě soukromé. Každá škola má jinou kapacitu, umístění, jiný výběr nástrojů, jiný charakter, ale v konečném důsledku se starají o kvalitní výplň volného času dětí a mládeže nejen ve Zlíně, ale také v jeho okolí. Zřizovatelem prvních tří škol je Zlínský kraj, soukromých škol jejich fyzická osoba.

4.1 Základní umělecká škola Zlín – Štefánikova

Tato základní umělecká škola patří mezi největší školy ve Zlíně a nachází se v centru města.

Podle výroční zprávy (2011, s. 7) hudební obor navštěvovalo ve školním roce 2010/2011 celkem 739 žáků, lidové oddělení 123, taneční oddělení 99 a výtvarné oddělení celkem 333 žáků. Pracuje zde 59 pedagogických zaměstnanců. Škola má více míst poskytovaného vzdělání jak v okolí Zlína, tak přímo ve městě.

Podle výroční zprávy (2011, s. 2) byla škola založena dne 18. 4. 1933, datum zařazení do sítě je 24. 5. 1996.

Škola se každoročně účastní přehlídek, soutěží, spolupracuje na různých projektech a velmi ovlivňuje kulturní dění města Zlína. Ředitelkou školy je paní Martina Hniličková.

4.2 Základní umělecká škola Zlín – Jižní Svahy

Tato škola rodinného typu se nachází v části města, která se nazývá Jižní Svahy. Je to oblast sídliště, kde mají děti možnost využívat této činnosti.

Podle výroční zprávy (2011, s. 2) hudební obor navštěvovalo ve školním roce 2010/2011 celkem 269 žáků, taneční 41 a výtvarný obor celkem 92 žáků. Škola zaměstnává celkem 25 pedagogických pracovníků.

Dále podle výroční zprávy (2011, s. 1) škola vznikla v roce 1988 a od tohoto roku stále vychovává kvalitní muzikanty, výtvarníky nebo tanečníky.

Škola má jedno místo poskytovaného vzdělání, pouze taneční obor má odloučené pracoviště v Mateřské škole Luční, nedaleko od hlavní budovy. Ředitelem školy byl od jejího počátku pan Vladimír Sulovský. Od roku 2009 je ředitelkou paní Andrea Šopíková.

Škola se každoročně prezentuje na mnoha koncertech a soutěžích. V roce 2011 se také stala pořadatelem okresního kola ve hře na kytaru.

4.3 Základní umělecká škola Zlín – Morava, spol. s.r.o.

Základní umělecká škola Morava je soukromá škola, jejíž historie je poměrně krátká, vyvíjí svou činnost od roku 2003. Zřizovatelem není Krajský úřad Zlín, ale fyzická osoba.

Podle výroční zprávy (2001, s. 1) navštěvovalo hudební obor 567 žáků a výtvarný obor 73 žáků.

Škola se věnuje jak výuce ve městě Zlín, tak v okolních obcích. Zajímá se tedy i o kulturní život v menších městech a obcích, odkud by děti musely za tímto vzděláním daleko dojíždět.

Podle výroční zprávy (2001, s. 1) pod odloučená pracoviště spadá Provodov, Fryšták, Kašava, Lukov, Velký Ořechov, Zlín, Zlín–Štípa, Želechovice, Liptál.

Zde můžeme opravdu vidět, že škola neovlivňuje pouze kulturní život ve městě Zlín, ale obohacuje i okolní menší města a vesnice. Ředitelem školy je pan Libor Mikl.

4.4 Základní umělecká škola Zlín – Harmonie, spol. s.r.o.

Základní umělecká škola Harmonie je škola soukromá. Také ona představuje rodinný typ školy a poskytuje vzdělávání celkem 323 žákům. Vyučuje pouze hudební a výtvarný obor. Ředitelkou této školy je paní Alena Frýdlová.

4.5 Základní umělecká škola Zlín – Malenovice

Základní umělecká škola Zlín – Malenovice byla založena v roce 1980.

Podle výroční zprávy (2001, s. 4) školu navštěvovalo 421 žáků v hudebním oboru, 56 v literárně-dramatickém, v tanečním 73 a ve výtvarném 231. Škola zaměstnává 36 pedagogických pracovníků. Ředitelem školy je pan Ivan Dřínovský. Škola nepůsobí pouze v části Malenovice, ale také na odloučených pracovištích – Mysločovice, Zlín-Malenovice, Tečovice, Hrobice a Hvozdná.

5 ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM

Díky školnímu vzdělávacímu programu školy spadají pod Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Pokud škola vlastní svůj ŠVP, stává se pro ni povinným dokumentem, podle kterého musí vést vzdělávání dětí. Legislativně je zakotven v zákoně číslo 561/2004 Sb.

Toto téma je aktuální pro všechny základní umělecké školy, které jsou zaštitěny pod MŠMT České republiky. V letošním školním roce byly vytvořeny týmy pedagogů, které pracují a vytvářejí tyto programy. Od nového školního roku, tj. od roku 2012/2013 se budou všechny základní umělecké školy řídit svými novými školními vzdělávacími programy.

Podle Hájka (2008, s. 155) je nedílnou součástí vzdělávání v každé škole **školní vzdělávací program**. Stává se dokumentem, který je pro školu povinný a závazný. Tento dokument je zaštitěn Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy České republiky. ŠVP vychází ze školského zákona.

Podle Hájka (2008, s. 155) by měl ŠVP obsahovat tyto náležitosti:

- identifikační údaje,
- charakteristiku zařízení,
- konkrétní cíle vzdělávání,
- formy vzdělávání,
- popis materiálních podmínek,
- popis personálních podmínek,
- popis ekonomických podmínek,
- bezpečnost a ochrana zdraví,
- podmínky přijímání uchazečů,
- podmínky pro vzdělávání učitelů,
- délku a časový plán vzdělávání,
- obsah vzdělávání,

- hodnocení žáků a autoevaluace zařízení.

5.1 Školní vzdělávací programy na základních uměleckých školách

Přelomovým rokem pro základní umělecké školy je rok 2012/2013, kdy se tyto školy stanou součástí vzdělávání podle školního vzdělávacího programu. Tuto skutečnost bylo nutné podpořit již z důvodu, že po celé České republice je 482 základních uměleckých škol, které se věnují dětem a mladistvým. Jejich práce je zaměřena na výplň volného času, tudíž předcházení sociálně patologickým jevům, které na děti a mladistvé v dnešní době působí. Základní umělecké školy podporují systematické vzdělávání, které probíhá pod vedením zkušených pedagogů. Hlavní výhoda ŠVP spočívá v možnosti rozvinout osnovy a zaměřit je na požadavky jak učitelů, tak dětí. Cílem je dát osnovám nový modernější směr, který bude suplovat touhy dětí, jež budou přeneseny do systematického vyučování. Školy tedy dostanou svůj vlastní profil a děti si budou moci vybrat, jaká forma vzdělávání jim vyhovuje. Školy mohou preferovat pouze oblast, která je smysluplná a přínosná. V neposlední řadě se učení stane kreativním, poskytne prostor novým metodám, rozšíří obzory jak dětem, tak učitelům.

5.2 Tvorba školního vzdělávacího programu

Nejsložitější částí je jistě samotná tvorba ŠVP. Pedagogové uplatňují své životní zkušenosti a utvářejí z nich fungující vzdělávací celek. Podle ŠVP se vyučuje celý školní rok a vždy od nového roku se mohou nedostačující oblasti upravit. ŠVP by jako každý jiný dokument měl být jasný, stručný a výstižný. Slouží totiž potřebám pedagogů, kteří z něj mohou čerpat nové zkušenosti. V případě nového zaměstnance může ŠVP fungovat jako tzv. supervize. ŠVP je veřejný dokument, do kterého mohou nahlížet rodiče a děti. Stává se tedy dokumentem, který určuje profil školy, proto by jeho vypracování mělo být kvalitní.

*„Při tvorbě vzdělávacího programu má být uplatňován tzv. **kurikulární přístup**. Vlastní pojem kurikulum zahrnuje jak samotný vzdělávací program, tak i průběh pedagogického působení a jeho obsah včetně kompetencí, které účastníci získávají, ale i plánování činnosti a hodnocení výsledků. To je tedy nejen vybavení účastníka určitou sumou vědomostí, ale také dovednostmi tyto vědomosti využívat v praktickém životě“ (Hájek, 2008, s. 160).*

Podle Hájka (2008, s. 161) je práce na ŠVP dlouhá a není vhodné ji uspěchat. Kvalitní činnost by se měla projevit ve zpětné vazbě díky rodičům, vedení i zřizovateli.

Hájek (2008, s. 161) dále popisuje, že ŠVP by se mělo stát kolektivním dílem. Tento daný kolektiv si stanoví jasné cíle činnosti. Provádí řádné zhodnocení dosavadní práce, a to například pomocí analýzy SWOT. Důležité je zmapování trendů zájmového vzdělávání, které následně mohou ovlivnit vzdělávací program. Nutností je prostudování rámcových vzdělávacích programů, na které můžeme navazovat, nebo jež nás mohou inspirovat.

5.3 Výhody školního vzdělávacího programu

Největší výhodou ŠVP je bezesporu fakt, že školám, které začnou pracovat podle tohoto dokumentu, nehrozí přiřazení mezi pouhé poskytovatele volnočasových aktivit. Vzdělávání bude stále systematické a zaštitěné osnovami, které určuje právě školní vzdělávací program.

Dokument ŠVP je vizitkou školy a zároveň profilem. Pedagogové tedy svůj ŠVP mohou vytvořit podle sebe a „ušít si ho na míru“. Zahrnou díky němu do vyučování nové moderní metody, které nebylo možné dříve prosadit.

6 DĚTI VE VĚKU OD 6 DO 15 LET VĚKU

„Vymezení účastníků aktivit volného času podle věku nejsou ustálena a liší se ve vědních oborech, ve společenské i výchovné praxi. Nejširší definici dítěte poskytuje Úmluva o právech dítěte (OSN, New York, 20. 11. 1989), která jím rozumí každou lidskou bytost mladší 18 let, pokud podle právního řádu konkrétní země nedosahuje zletilosti dříve. Mladí lidé ve věku od 15 do 25 (případně 26) let se podle běžného chápání a dokumentů mezinárodních organizací pokládají za mládež“ (Hofbauer, 2004, s. 11).

Podle Pávkové (2008, s. 83) se práce pedagoga volného času a učitele velmi liší. Pedagog volného času musí znát zvláštnosti různých věkových skupin, protože právě s různým věkem se ve své práci setkává.

Snad nejčastější skupinou, se kterou se pedagog volného času setkává, je období mladšího školního věku, tedy od 6 do 11 let, a středního školního věku, od 11 do 15 let. Děti často nastupují do volnočasových aktivit paralelně s první třídou a setrvávají v takovém studiu až do patnácti let. Není výjimkou, že se aktivita stane i jejich zaměstnáním, a tak se svému koníčku věnují po celý svůj život. Co je snad nejdůležitější při studiu takové volnočasové aktivity? Dobrovolnost a motivace, kterou děti mnohdy po krátké době ztrácí. Těžká úloha spočívá nejen na učiteli, ale také na rodiči je třeba toto období překonat a vytrvat.

6.1 Mladší školní věk

Podle Pávkové (2008, s. 86) trvá tento mladší školní věk od 6 do 11 let věku žáka. Jde tedy o žáka v období prvního stupně základní školy. Jeho **rozumový vývoj** je ovlivněn prostředím, vyučováním a činnostmi ve volném čase. **Vnímání** je rozvinutější a přesnější. Také **pozornost** se zlepšuje, ovšem činnosti musí být pestré a musí dítě zaujmout. Důležité je často měnit úkoly, aby se dítě neunavilo. Paměť v tomto období je nejen konkrétní, ale také logická a zraková. Myšlení dětí v tomto období je velmi konkrétní. Zaměřuje se pouze na přítomnost, až později řeší souvislosti s minulostí a budoucností.

U mladšího školního věku sázíme na hravost dítěte. Co se tedy studia na základní umělecké škole týče, snažíme se dítě co nejvíce hudbou zaujmout a vzbuzovat v něm smysl pro hru a pro hudbu celkově. V tomto období spatřují děti často vzory ve svých starších sourozencích, kamarádech nebo rodičích, kteří se věnují nějakému hudebnímu nástroji. Pokud si samo dítě nástroj vybere a je jeho snem na tento nástroj hrát, neměl by mu rodič příliš brá-

nit. Vždyť tento zájem je nejlepší motivace, jakou dítě může projevit. Pokud dítě s touto aktivitou začne v tomto věku, je to ideální i proto, že zvládne absolvovat oba cykly ve hře na hudební nástroj a ukončí své studium absolventským, tedy závěrečným koncertem. Děti lze v tomto věku velmi dobře tvarovat a naučit je něčemu novému. Jsou pružné a tvárné. I v hudebním světě můžeme použít pojem „tabula rasa“, kdy dítě učíme něčemu novému a vštěpujeme mu naše zkušenosti a dovednosti. Pro hudební nástroj je právě tento věk nejvhodnější.

6.2 Střední školní věk

Podle Pávkové (2008, s. 91) jsou tyto děti žáky druhého stupně základní školy neboli v období pubescence. Jejich **vnímání** je uvědomělejší a dokonalejší. **Pozornost** těchto dětí je kvalitní, vyznačuje se stálostí a rozsahem. Paměť se také zlepšuje, opět se vyznačuje záměrností, přesností nebo trvalostí. V období pubescence dochází k rozvoji myšlení. Dítě dokáže vytvářet hypotézy a je schopno složitějších úsudků. Řešení je často spojeno s kladným citovým prožíváním. Závěry tohoto myšlení jsou často unáhlené a neobjektivní. **Ve vztahu k ostatním lidem** je nápadná kritičnost, zejména k dříve uznávaným autoritám, např. učitelům, vychovatelům nebo rodičům. Oblast **zájmů** je více podpořena, hlavně po 13. roce, kdy dítě volnočasová aktivita může ovlivnit natolik, že se stane jeho povoláním.

V tomto období se dá pracovat na vysoké úrovni. Na základní umělecké škole se tito žáci stávají velmi aktivním článkem a jsou schopni hudbu vnímat více do hloubky. Jak uvádí autorka, sami žáci si také často volí povolání, které je spojeno s tímto koníčkem. Základní umělecké školy mají každoročně několik absolventů, kteří složili přijímací zkoušky na konzervatoř. Výjimkou není ani situace, kdy se samotným učitelem na základní umělecké škole stane bývalý absolvent dané ZUŠ. V druhém případě, pokud žák zůstane u hudby jen jako u koníčku, stává se pravidlem, že jeho děti navštěvují stejnou ZUŠ a výjimkou není ani studium u stejného učitele, který ho natolik ovlivnil.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

7 VÝZKUMNÝ PROJEKT

Na teoretickou část diplomové práce navazuje část praktická. Tyto části spolu úzce souvisí. V teoretické části jsem se zabývala oblastí volného času dětí, přesněji oblastí základního uměleckého školství.

Tato oblast byla následně rozvíjena v praktické části, kde se zaměřuji na motivaci žáků, na vzory a důvody proč uměleckou školu navštěvují. Chtěla jsem zjistit překážky, které žáci musí překonávat, co jim tato volnočasová aktivita dává a zároveň bere.

7.1 Cíl výzkumu a výzkumný problém

Cílem výzkumu bylo zjistit činitele motivující žáky k návštěvě základní umělecké školy.

Jak jsem již jednou uvedla, pracuji jako učitelka na základní umělecké škole. Při své práci se setkávám s dětmi, které jsou nadané více či méně, jsou podporované rodiči nebo je jejich aktivita pouhým vyplněním času. Dále to jsou děti, které pochází z rodin hudebně i nehudebně založených, jsou to i žáci s prospěchovými a kázeňskými problémy na základní škole. Všechny tyto děti, ať již mají předpoklady jakékoliv, se chtějí naučit hrát na hudební nástroj, proto je na místě otázka, kde berou motivaci k této činnosti.

Výzkumný problém je zaměřena na poodhalení důvodů, proč děti navštěvují základní uměleckou školu.

7.2 Výzkumné otázky

Nejprve byl proveden s rodiči kvantitativní výzkum, který měl určitou posloupnost. Byla provedena dotazníková metoda, v níž se zaměřuji na tyto oblasti:

- Motivace – s touto kategorií souvisí v dotazníku otázka č. 4, 9, 10, 11.
- Pedagog – k této oblasti se pojí otázka č. 2.
- Zájem ze strany rodičů a dětí – souvislosti najdeme v otázce č. 1, 5, 6.
- Budoucnost – na tuto kategorii se zaměřuje otázka č. 7.
- ZUŠ – určité spojení s touto kategorií můžeme sledovat v otázce č. 3, 8.

Dále jsem si odpovědi rodičů ověřovala v kvalitativním výzkumu, který byl zaměřený na žáky ZUŠ. Otázky kvantitativního výzkumu byly logicky propojeny s otázkami výzkumu kvalitativního.

Ve svém kvalitativním výzkumu jsem se zabývala tím, jaké činitele motivují žáky k návštěvě základní umělecké školy.

Dílčí výzkumné otázky se zaměřují na:

- Jaké jsou důvody pro trávení volného času na ZUŠ.
- Jaké vzory mají žáci pro zvolenou hudební činnost.
- Jak podporují děti rodiče.

7.3 Druh výzkumu

„Postupně se prosazuje mínění, že kvalitativní i kvantitativní výzkum přispívají každý po svém k rozšiřování našich znalostí o člověku a sociálním světě. Podle tohoto názoru se nelze dívat na oba přístupy jako na kontradiktorní. Výsledky získané oběma strategiemi výzkumu se doplňují. Tento názor na vztah kvalitativního a kvantitativního výzkumu již zastávali významní metodologové Glaser a Stress (1967), kteří při obhajobě svého kvalitativního postupu tvrdí, že neexistuje základní konflikt mezi kvalitativními a kvantitativními metodami nebo daty. Domnívají se však, že v určitém smyslu jsou kvalitativní data důležitější při generování hypotéz“ (Hendl, 2005, s. 56).

Vzhledem k charakteru výzkumného tématu jsem zvolila kvantitativní a kvalitativní výzkum.

Kvantitativní výzkum se zaměřuje na rodiče dětí, které studují základní uměleckou školu, a se kterými jsem také prováděla výzkumnou činnost.

Kvalitativní výzkum zkoumá žáky základní umělecké školy, jejichž rodiče se vyjadřovali ve výzkumném šetření k položeným otázkám.

7.4 Metody výzkumu

Ve svém výzkumu používám kvantitativní a kvalitativní výzkum. U kvantitativního výzkumu byla provedena dotazníková metoda s rodiči. Dále navazovala metoda stěžejní, týkající se kvalitativního výzkumu, a to polostrukturované rozhovory s žáky.

Úkolem bylo zjistit pohled rodičů na volnočasovou aktivitu jejich dětí. Úkolem bylo také ověřit tyto informace u žáků základní umělecké školy.

7.4.1 Dotazníková metoda

Dotazníky byly rozdány rodičům dětí, se kterými jsem uskutečnila polostrukturované rozhovory. Šlo o zjištění informací od rodičů, kteří v dotazníku odpovídali na 11 otázek.

7.4.2 Polostrukturovaný rozhovor

Dětem základní umělecké školy bylo položeno 16 základních otázek a v průběhu rozhovoru se rozvíjely další doplňující, a to díky situacím, které nastaly.

Moje práce spočívala také ve vypracování charakteristiky žáků, které jsem měla možnost poznat v jejich hodinách, na koncertech nebo na společných výletech.

7.5 Práce v terénu

Všechny respondenty znám již několik let velmi dobře. Setkávali jsme se na různých akcích školy, kde jsme vždy byli ve vztahu učitel – žák. Mimo půdu školy jsme podnikli školní výlet na Slovensko, kde jsme se více sblížili. Od září 2011 se pravidelně setkáváme v hodinách hlavního oboru.

Rodiče i vedoucí hlavního oboru s výzkumem méj diplomové práce souhlasili.

Další setkání probíhalo u dětí doma, v jejich přirozeném prostředí. Zde jsem detailně vysvětlila jak rodičům, tak dětem, v čem moje práce spočívá. Dále jsem jim vysvětlila, jaký bude jejich úkol a co tato práce pro mne znamená. Protože jsou děti nezletilé, vyžádala jsem si písemný souhlas jejich rodičů. Obě strany byly ubezpečeny, že veškeré jejich informace budou anonymní. Na tomto setkání jsem rozdala rodičům průvodní dopis a dotazníky, které mi později zaslali poštou zpět. Vzor dotazníku s průvodním dopisem je uveden v příloze.

Další krok výzkumu se odehrával ve škole, kde jsem s každým dítětem uskutečnila rozhovor na dané téma. Při této práci jsem používala diktafon, který později sloužil k přepisu informací. Vzor otázek je opět uveden v příloze, stejně tak ukázka doslovně přepsaného rozhovoru respondenta.

7.6 Výzkumný vzorek

Výběr respondentů byl uskutečněn na základě záměrného výběru. Do svého výzkumu jsem zařadila žáky a jejich rodiče ze Základní umělecké školy ve Zlíně na Jižních Svazích. Školu jsem volila z důvodu mého pracovního působení. K těmto žákům mám velmi blízký vztah. Žáci pochází z rodin, kde hudba má své místo a naopak. Navzájem se znají, protože škola nemá velkou kapacitu. Děti se také každoročně setkávají na mnoha koncertech, festivalech, zkouškách nebo zájezdech.

7.6.1 Strategie výběru

Výběr respondentů byl promyšlený. Žáci museli splňovat následující kritéria:

- hra na nástroj nejméně 4 roky
- věk od 11 do 16 let
- rodiče hudebníci i naopak
- žáci pouze hudebního oboru

Na základě těchto požadavků bylo vybráno 8 respondentů - 7 dívek a 1 chlapec. Všichni žáci navštěvují danou základní uměleckou školu. Studují různé hudební nástroje u odlišných pedagogů. Respondentům a jejich zákonným zástupcům byl vysvětlen celý průběh výzkumu a byli ujištěni o anonymitě výsledků.

Nedílnou součástí mojí práce je uvedení charakteristik žáků. Navštěvovala jsem je pravidelně a velmi intenzivně v jejich hodinách.

7.6.2 Charakteristika zařízení

Základní umělecká škola poskytuje vzdělávání dětem, mládeži i dospělým jedincům a stává se tak plnohodnotnou volnočasovou aktivitou, která je zaštitěna pod MŠMT. Sídlo této školy se nachází na velkém sídlišti mimo centrum města Zlína. Základní uměleckou školu může navštěvovat kdokoliv, pokud splní přijímací zkoušky. Na této škole je zaměstnáno

25 pedagogických pracovníků, kteří mají vyšší odborné vzdělání nebo vysokoškolské vzdělání. Škola má v tomto roce 350 žáků, kteří navštěvují hudební, výtvarný a taneční obor. Škola není nijak velká, proto pro taneční obor je poskytnuté odloučené pracoviště v nedaleké mateřské školce. V čele základní umělecké školy stojí ředitel a jeden statutární zástupce. O finance a majetek se stará ekonomka.

7.6.3 Charakteristika respondentů

V této kapitole udávám charakteristiku respondentů, kterou jsem získala pozorováním a kontaktem s nimi. Navštěvovala jsem děti v jejich hodině a snažila se poznat, jaké mají nadání k hudbě, jak se chovají a jak se připravují do hodin. Tyto poznatky jsem získala také na školním výletě, který jsme podnikli v létě 2011 na Slovensko. Další uvedené informace byly získány pomocí rozhovorů s žáky. Některé poznatky jsem si také ověřovala pravidelným setkáváním s jejich rodiči přímo ve škole, na koncertech a na neformální akci nazvané Majáles ZUŠ. Aby byla dodržena anonymita respondentů, pracuji pouze s jejich křestními jmény.

Nikola

Charakteristika obecně:

Žákyně Nikola má 11 let. Pochází z neproblémové rodiny, kde oba rodiče mají vysokoškolské vzdělání a pracují v oblasti marketingu. Rodiče jsou zaneprázdnění, proto je Nikola často vázaná na svoji babičku. Nikola má o 6 let mladší sestru, s kterou tráví mnoho svého času. S rodinou bydlí v bytě 4+1 ve městě Zlíně na velkém sídlišti. Nikola studuje základní jazykovou školu a hovoří dvěma jazyky. Nemá žádné zdravotní problémy. Ve svém volném čase mimo hudby se věnuje kreslení nebo dramatickému kroužku. Volného času jí moc ale nezbyvá, protože příprava do její školy je náročná. Kupodivu svůj volný čas ne-tráví u počítače a říká, že ji to nebaví.

Charakteristika postavy:

Nikola má štíhlou postavu. Její váha je 35 kg a výška 152 cm. Má nazrzlé vlasy dlouhé po ramena, které má často svázané do culíku. Nosí kvalitní oblečení, je vždy upravená a čistá.

Studijní nástroje:

Zobcová flétna – sopránová a altová. Výtvarná výchova, dramatický kroužek.

Jiné nadání:

Nikola je talent od přírody na všechny činnosti. Ve škole jí jde učení bez problémů a ještě k tomu stíhá několik dalších aktivit. Ráda kreslí a věnuje se dramatickému kroužku.

Soutěže a úspěchy:

Před třemi lety získala Nikola 2. místo a v tomto školním roce 3. místo v okresním kole ve hře na zobcovou flétnu, zaštitěno MŠMT.

Chování v hodině:

Nikola je velmi živé dítě, které své emoce dává najevo. Je výřečná, což někdy ztěžuje práci, přesto je velmi chytrá a vnímavá. Okamžitě chápe novou látku a sama dokáže zhodnotit situaci a najít nové řešení. Je schopna podle sluchu doplnit melodii a zapsat ji samostatně do not. Dokáže si spojit složitější hudební útvary. Má velmi dobrý sluch.

Příprava do hodiny z pohledu pedagoga:

Žákyně je nadaná, proto jí stačí k přípravě do hodin z jejího pohledu velmi málo. Přesto by měla cvičit více, aby zlepšila věci, jako je technika a hra na příbuzný nástroj, tj. altovou flétnu. Nicméně Nikola patří mezi nejlepší žáky, kteří si mohou dovolit hru na více nástrojů a i další aktivity. Její hra je procítěná, plná emocí a vždy dokáže vyjádřit to, co cítí.

Její nadání ve hře na nástroj:

Nikola je velmi nadané dítě. Má nadání na mnoho věcí, ať už je to kreslení, tanec, talent na jazyky, všeobecný přehled. S hudebním nadáním není také pozadu. Rychle chápe učitelovy požadavky a je schopna samostatně a kvalitně nastudovat danou skladbu.

Při rozhovoru:

Žákyně byla uvolněná. S radostí odpovídala na otázky a zamýšlela se nad nimi. Neměla strach a uplatnila své řečnické schopnosti.

Renáta**Charakteristika obecně:**

Renáta má 15 let. Matka je prodavačkou v trafice a ve svém volném čase učí orientální tance. S otcem se nestýká a prakticky se neznají. Renáta má devítiletou sestru. Bydlí v panelovém bytě o velikosti 4+1. Chodí do deváté třídy a připravuje se na přijímací

zkoušky na gymnázium. Hovoří dvěma jazyky, angličtinou a francouzštinou. Nemá žádné zdravotní problémy.

Charakteristika postavy:

Renáta je usměvavá holka s tmavě hnědými dlouhými vlasy. Nosí ráda sukně a boty na podpatcích. Má svůj styl, který k ní patří. Váží 70 kg a její výška je 166 cm.

Studijní nástroje:

Kytara, klavír a zpěv. Působí jako zpěvačka školní kapely.

Jiné nadání:

Renáta ve svém volném čase dále tančí street dance, tento kroužek vede její maminka. Má hodně přátel, s kterými se často schází. Věnuje se aktivně francouzštině a dokonce se snaží působit jako překladatelka.

Soutěže a úspěchy:

1. a 2. místo ve francouzštině.

Chování v hodině:

Renáta je v hodině velmi kultivovaná, snaží se naslouchat a nechává se zcela vést učitelem. Ráda si určuje skladby, které by chtěla nastudovat a její výběr je vždy pestrý. Někdy má problémy s intonací, ale v této oblasti se snaží neustále zdokonalovat.

Příprava do hodiny z pohledu pedagoga:

Příprava je velmi aktivní a poctivá. Stane se jen výjimečně, že není připravená do hodiny a vždy to má své opodstatnění. Snaží se být stále nejlepší a nenechává nic náhodě.

Její nadání ve hře na nástroj:

Renáta je nadaná a snaží se toto nadání rozvíjet v opravdový talent. Díky její cílevědomosti si může dovolit hrát na více nástrojů. Je pohotová a dokáže velmi dobře reagovat, a to přispělo i k tomu, že byla vybrána do školní kapely jako zpěvačka.

Při rozhovoru:

Žákyně byla uvolněná a sama se velmi nadchla pro tuto akci. Spolupráce s ní byla příjemná.

Anna

Charakteristika obecně:

Anna má 14 let. Matka je ředitelkou školy a otec je divadelním hercem. Má o 3 roky starší sestru, která se také věnuje hudbě. Anna bydlí se svojí rodinou v bytě 4+1 na sídlišti. Navštěvuje základní školu s rozšířenou výukou cizích jazyků. Hovoří anglicky, německy, španělsky a začíná se zdokonalovat v čínštině. Je alergická na prach.

Charakteristika postavy:

Anna má velmi štíhlou a dětskou postavu. Měří 162 cm a váží 46 kg. Má kaštanové vlasy, které jí vždy volně splývají po ramena. Nosí sportovní oblečení ve stylu skate. Vyznačuje se spíše klučicím stylem.

Studijní nástroje:

Žákyně studuje klavír a zpěv, řadu let také působila jako členka sboru Cantica Zlín.

Jiné nadání:

Anna ve svém volném čase kromě hudební školy navštěvuje také street dance. A již od malička působí v oblasti nahrávání reklamy do rádia. Můžeme ji tedy denně slyšet z rádií.

Soutěže a úspěchy:

Anna získala minulý rok v okresním kole 2. místo ve hře na klavír. Dále získala 3. místo opět v okresním kole, tentokrát ale za znalostí z matematiky. V deseti letech získala 1. místo v orientačním běhu.

Chování v hodině:

Anna je klidné dítě s přátelskou povahou. V hodině naslouchá a plní rady učitele. Hodiny navštěvuje pravidelně. Někdy je ale nedochvilná a nedodrží začátky hodin. Výchovné problémy s ní nejsou.

Příprava do hodiny z pohledu pedagoga:

Anna se do hodiny připravuje svědomitě. Tomu napomáhá fakt, že její matka je hudebnice a často jí se zadanou látkou pomáhá. Pokud nenajde pomoc zde, obrací se na svoji starší sestru, která také navštěvuje ZUŠ.

Její nadání ve hře na nástroj:

Žákyně je nadaná, slyší velmi dobře, nemá problém s rytmem. Jsou u ní velké předpoklady.

Při rozhovoru:

Při rozhovoru byla Anna trochu nervózní a nesvá. Měla problém s vyjadřováním. V konečném důsledku práce s ní byla ale velmi příjemná a kamarádká.

Filip**Charakteristika obecně:**

Filip má 11 let. Matka pracuje v nemocnici jako laborantka a otec jako technik. Filip má mladšího bratra a spolu s rodiči bydlí v rodinném domě. Filip se ve škole učí anglicky.

Charakteristika postavy:

Filip je štíhlý kluk ostříhaný nakrátko. Měří 150 cm a váží 40 kg. Barva jeho vlasů je světlá. Vždy chodí velmi upravený, rád nosí mikiny a rifle. Nosí brýle, které má ve více barevných kombinacích.

Studijní nástroje:

Žák studuje na základní umělecké škole zobcovou flétnu, druh sopránová a altová a navštěvuje také soubor zobcových fléten, kde se učí hru v kolektivu.

Jiné nadání:

Filip rád hraje na počítači hry a zajímá se o veškeré programy v počítači. Ve svém volném čase rád chodí s kamarády ven a sportuje.

Soutěže a úspěchy:

Filip také rád zpívá a díky tomuto faktu získal 2. místo ve školní soutěži. Rád se věnuje recitování, kde se umístil ve zlatém pásmu.

Chování v hodině:

Žákovo chování je velmi klidné, je vycpaný a vstřícný. Negativní stránkou je, že je velký trémista a to se odráží jak v komunikaci, tak v hraní. Nerad veřejně vystupuje a i v hodině má problém zahrát cvičení bez chyb. Je nervózní, klepou se mu prsty a komunikace není souvislá. I přesto se v hudbě rozvíjí a dělá pokroky.

Příprava do hodiny z pohledu pedagoga:

Filip se připravuje do hodiny pravidelně, nevýhodu spatřuji v tom, že jeho přípravu kazí již uvedená tréma. Další nevýhodu spatřuji také v tom, že díky Filipově klidné povaze nedokáže skladbu zahrát energicky nebo živě a dá mu to mnoho úsilí, aby tento styl pochopil.

Jeho nadání ve hře na nástroj:

Žák je průměrně nadaný. Práce je pomalá, ale z Filipovy strany pečlivá. Filip v jedné hodině nezvládá dost důležitou věc a to je hraní na dva různé nástroje. Studuje totiž sopránovou a altovou flétnu a technika na tyto nástroje je odlišná. Nedokáže je od sebe odlišit a dělá mu to problém. Učitel je donucen tyto nástroje střídát po týdnu a každému se věnovat zvlášť. V této oblasti musí Filip ještě zabrat a zaměřit se na tento problém.

Při rozhovoru:

Při rozhovoru byl Filip velmi nervózní, tento fakt se opět odráží od jeho povahy. Nedokázal komunikovat a značně ho tato situace vyváděla z míry. Dostal se pouze ke krátkým odpovědím a neustále používal slovo „nevím“, ale i tak byla komunikace přátelská.

Lucie V.**Charakteristika obecně:**

Lucie V. má 16 let. Matka pracuje jako brigádnice ve skladu a otec je čalouník. Bydlí v rodinném domě. Lucie má starší sestru. Prvním rokem navštěvuje pedagogicko-sociální školu, kterou si dobrovolně vybrala. Učí se angličtinu a italštinu. Nemá žádné zdravotní problémy.

Charakteristika postavy:

Lucie má dlouhé hnědé vlasy, které nosí často rozpuštěné. Je to příjemná slečna s veselou povahou. Nosí nejraději boty na podpatku a sukně.

Studijní nástroje:

Lucie studuje již odmalička hru na zobcovou flétnu. V průběhu let se stala ve hře tak zručnou, že se naučila postupně na všechny druhy fléten a dnes je ovládá velmi dobře. Uplatňuje se také jako hráčka v souboru. Lucie dále hraje na klavír.

Jiné nadání:

Lucie ráda tančí jakýkoliv styl, aktivně se věnuje aerobiku a volejbalu. Navštěvuje také soubor zobcových fléten, kde střídá všechny druhy tohoto nástroje (sopraninová, sopránová, altová, tenorová, basová).

Soutěže a úspěchy:

Ve svém volném čase ráda recituje, díky tomu také získala 2. místo v krajské soutěži.

Chování v hodině:

Lucie je veselá a uvolněná holka. Ráda si povídá a svěřuje pedagogovi nerůznější informace. Ve škole se chová jako doma a je jí toto prostředí velmi blízké.

Příprava do hodiny z pohledu pedagoga:

Lucie tím, že má mnoho koníčků a spoustu práce do školy, se do hodin nepřipravuje systematicky a pravidelně. Vždy cvičí, jak jí to čas dovolí. Hodně látku opakuje.

Její nadání ve hře na nástroj:

Lucie je nadaná, můžeme tento fakt usoudit i z toho, že hraje na všechny druhy zobcových fléten. Dále tomu také napovídá to, že studuje prvním rokem pedagogicko-sociální školu. Hudebně se věnuje již od mala, je tedy plná zkušeností a znalostí.

Při rozhovoru:

Žákyně byla uvolněná a snažila se věty rozvinout. Z rozhovoru šlo poznat, že ji hudba baví a dělá ji opravdu ráda.

Lucie H.**Charakteristika obecně:**

Lucie H. má 10 let. Matka pracuje jako laborantka v nemocnici a otec jako obchodní zástupce. Žákyně má staršího bratra, který se také od mala věnoval hudbě. Vystudoval dva cykly ve hře na akordeon. Spolu s rodiči bydlí v bytě 3+1. Umí mluvit anglickým jazykem. Je alergik.

Charakteristika postavy:

Lucie je drobné postavy. Měří 142 cm a váží 40 kg. Nosí spíše chlapecký styl, nemá ráda sukně. Má rovné, tmavé vlasy po ramena s proužkem melíru.

Studijní nástroje:

Lucie hraje na zobcovou flétnu a je aktivní hráčkou v souboru zobcových fléten. V příštím roce se rozhodla pro nové studium, a to pro klarinet.

Jiné nadání:

Lucie se aktivně kromě hudby věnuje judu a tančí v tanečním kroužku Vonice.

Soutěže a úspěchy:

Žákyně se zúčastnila školního kola v matematice a v recitaci, kde získala 3. a 2. místo. Zúčastnila se také soutěže v judu, kde opět získala 3. a 2. místo. Její největší úspěch bylo umístění tanečního kroužku Vonice na prvním místě z celé České republiky. V hudbě získala 3. místo v okresním kole ve hře na zobcovou flétnu.

Chování v hodině:

Žákyně je velmi klidná a vyrovnaná. Ráda naslouchá učiteli a plní jeho rady. Často se ptá a diskutuje nad daným problémem. Vždy chodí včas a z hodiny se jí nechce. Pokud učitel potřebuje, aby Lucie přišla i víckrát za týden, nemá s tím žádný problém.

Příprava do hodiny z pohledu pedagoga:

Lucie se připravuje velmi dobře. Někdy jí dělá problém rychlá technika, kdy si s touto oblastí neví rady, proto je na tento fakt brán ohled a učitel se mu věnuje. Tuto oblast cvičení se snaží učitel přenést i do domácí přípravy.

Její nadání ve hře na nástroj:

Lucie je nadaná a tuto vlastnost se snaží co nejvíce rozvíjet. Hlavní důvod spatřuji v tom, že Luciin sen je hrát na klarinet v kapele jejího tatínka.

Při rozhovoru:

Při rozhovoru byla Lucie milá a velmi ochotná. Neustále se vyptávala na podstatu mé práce a povídala o svém starším bratrovi, který také studuje vysokou školu.

Lenka

Charakteristika obecně:

Lenka má 15 let. Matka pracuje na tranzfúzním oddělení v nemocnici a otec je programátor. Má mladší sestru, která také navštěvuje základní uměleckou školu. Bydlí v bytě 3+1 s rodiči. Navštěvuje poslední ročník základní školy a chystá se na přijímací zkoušky na gymnázium. Hovoří anglicky a německy. Nemá žádné zdravotní problémy.

Charakteristika postavy:

Lenka je vysoká, štíhlá holka. Váží asi 50 kg a měří 175 cm. Má dlouhé, kaštanové vlasy, které jí splývají až do pasu. Chodí vždy pěkně oblečená a má svůj osobitý styl.

Studijní nástroje:

Lenka hraje na hoboj a na všechny druhy zobcových fléten.

Jiné nadání:

Lenka hraje aktivně volejbal, ráda čte, sleduje filmy a má spoustu kamarádů.

Soutěže a úspěchy:

Ráda mluví cizími jazyky, a proto se i zúčastnila soutěže v angličtině, kde získala v okrese 1. místo a v kraji 3. místo.

Chování v hodině:

Lenka je velmi klidná a tichá dívka. Na svůj věk není ovlivněná pubertou a dá se s ní velmi dobře komunikovat. Ráda zkouší nové metody hry na hudební nástroj a často vyhledává kolektivní hru.

Příprava do hodiny z pohledu pedagoga:

Příprava je systematická. I ve svém velmi nabitém dni si najde chvíli na cvičení a věnuje se nástroji. Někdy nevýhodu spatřuji v tom, že Lenka neudrží tempo a i skladby, které mají být zahrané velmi pomalu, neustále hraje rychle a nejde její tempo nijak ovlivnit.

Její nadání ve hře na nástroj:

Nadaná Lenka jistě je, má smysl pro zodpovědnost, což se na její hře odráží a pak hraje na vysoké úrovni.

Při rozhovoru:

Lenka odpovídala inteligentně a promyšleně. Nebyla zbrklá a snažila se větu rozvinout i do podrobností. Byla velmi milá.

Markéta**Charakteristika obecně:**

Markéta má 13 let a je jedináček. Matka je učitelka na základní škole a otec je technik. Bydlí v rodinném domě v klidné části města. Markéta mluví velmi dobře anglicky. Je v osmé třídě na základní škole a pohrává si s myšlenkou studia na konzervatoři.

Charakteristika postavy:

Markéta je usměvavá holka, která nikdy nemá špatnou náladu. Měří 164 cm a váží 53 kg. Má krátké, světlé vlasy ostříhané na mikádo. Nosí sportovní, značkové oblečení.

Studijní nástroje:

Markéta navštěvuje hodiny klavíru, zobcové a příčné flétny. Dále navštěvuje taneční obor.

Jiné nadání:

Markéta se věnuje plavání, angličtině a tanci. Veškerý svůj volný čas tráví na základní umělecké škole.

Soutěže a úspěchy:

Tento rok se spolu s dalšími žákyněmi umístily na 1. místě v taneční soutěži a tak postupují dále do krajského kola.

Chování v hodině:

Markéta je inteligentní děvče, které prochází pubertou. Je zvědavá a velmi komunikativní. Práce s ní je příjemná a úspěšná. Chodí do hodin včas a nerada z nich odchází.

Příprava do hodiny z pohledu pedagoga:

Tento rok byl pro Markétu velmi přelomový, nastaly problémy mezi ní a pedagogem jejího hlavního oboru. Markéta chtěla s hraním definitivně skončit a věnovat se pouze tanci. Naštěstí vedení ZUŠ zareagovalo velmi rychle a Markéta hned přestoupila k jinému učiteli. Posun nastal okamžitě, Markéta opět cvičí a aktivně hraje na všech koncertech. Dále chce studovat svůj nástroj a dokonce si pohrává s myšlenkou studia na konzervatoři.

Její talent ve hře na nástroj:

Markéta je velmi nadaná holka, které nedělá žádný problém začít hrát na nový nástroj. Když byla malá, učila se také hře na housle. Pochází z hudební rodiny, kde nejspíš tyto vlastnosti zdědila.

Při rozhovoru:

Markéta byla velmi milá a její aktivita se odrazila i zde. Odpovídala promyšleně a její odpovědi byly obohacující.

7.6.4 Charakteristika rodičů

Tabulka 2 – Charakteristika rodičů

Jméno žáka	Pohlaví rodiče	Věk rodiče
Nikola	Žena	36 let
Renáta	Žena	41 let
Anna	Žena	46 let
Filip	Muž	32 let
Lucie V.	Žena	45 let
Lucie H.	Muž	38 let
Lenka	Žena	39 let
Markéta	Muž	33 let

8 ZPŮSOB ZPRACOVÁNÍ DAT

8.1 Kvantitativní výzkum

Pro zpracování výsledků kvantitativního výzkumu jsem použila dva typy grafů. První typ, který ve výzkumu převažuje je výsečový graf. Druhou variantou jsou grafy sloupcové. Součástí je také tabulka četnosti, ve které jsou zaznamenány veškeré údaje.

Na dotazník odpovědělo 8 rodičů. Návratnost byla 100 % z důvodu úzkého kontaktu s respondenty. Dotazník obsahoval 11 otázek, kdy každá otázka byla vyhodnocena zvlášť.

8.2 Kvalitativní výzkum

Pro zpracování výsledků jsem ve své práci použila metodu otevřeného kódování. Polostrukturované rozhovory, které byly uskutečněny s žáky základní umělecké školy, jsem doslovně přepsala z diktafonu. Následný text byl roztržen na kódy, které později byly rozděleny do pěti základních kategorií.

Jak uvádí Švaříček, Šedřová a kol. (2007, s. 87) při rozhovoru byly dodrženy následující kroky:

- sběr dat, což směřuje k teoretické nasycenosti kódů;
- kódování materiálu vedoucí k vytvoření základních kategorií;
- konstruování teorie, která je v podstatě řadou tvrzení o vztazích mezi kategoriemi.

8.2.1 Výsledky kvantitativních dat

Tabulka 3 - *Otázka č. 1. Kolik volného času tráví vaše děti na ZUŠ?*

	1 x týdně	2 x týdně	vícekrát
Četnost odpovědí	1	5	2
CELKEM	8		

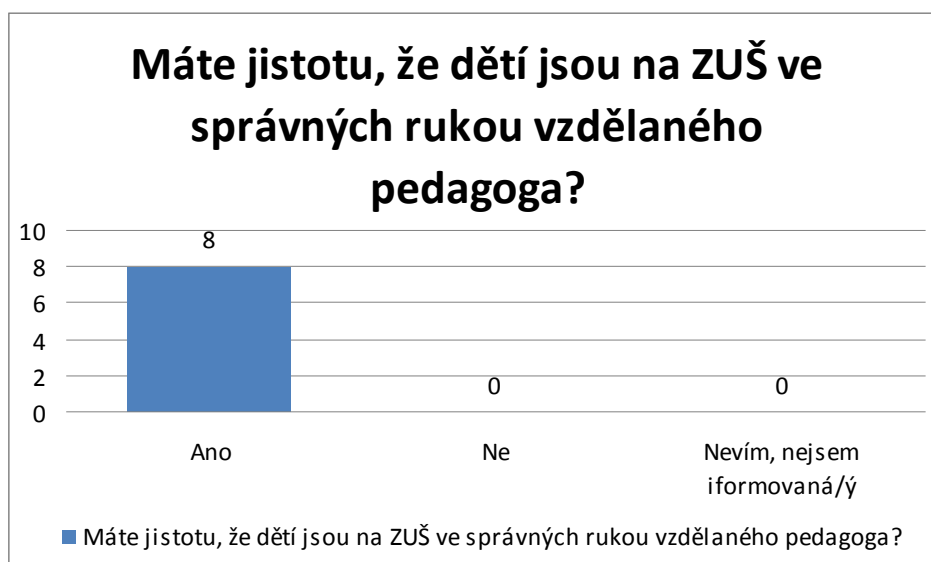
Graf 1 – Grafické zpracování času dětí na ZUŠ.

Vlastní komentář:

Z grafu můžeme vyčíst, že děti na ZUŠ tráví více času než 1x týdně. Můžeme tak usuzovat, že se věnují hře na více nástrojů. Základní umělecká škola tak poskytuje výplň volného času dětí vícekrát za týden. Stává se pro děti útočištěm v době, kdy rodiče jsou v práci.

Tabulka 4 - **Otázka č. 2. Máte jistotu, že děti jsou na ZUŠ ve správných rukou vzdělaného pedagoga?**

	Ano	Ne	Nejsem informovaný
Četnost odpovědí	8	0	0
CELKEM	8		

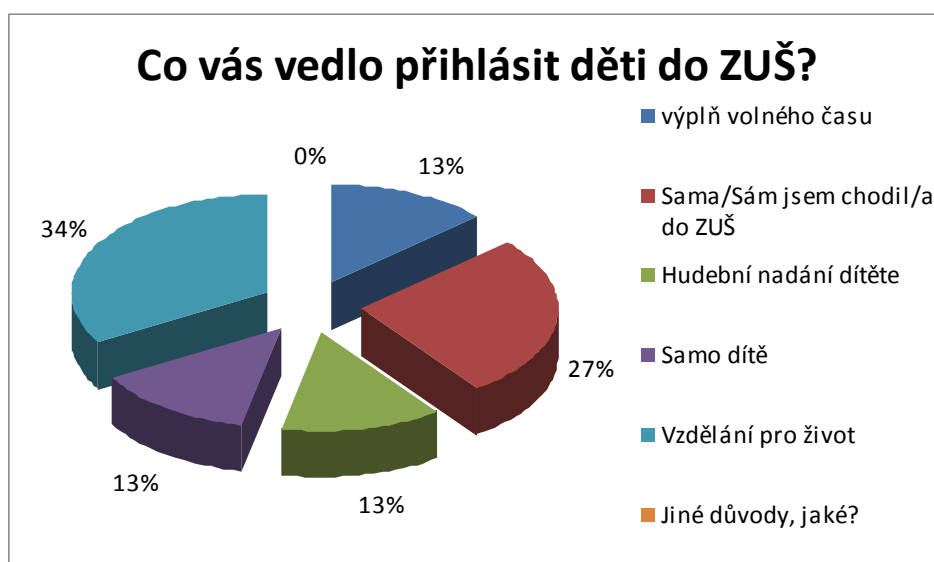
Graf 2 – Grafické zpracování jistoty rodičů, versus pedagog.

Vlastní komentář:

Zde uvádí všech 8 respondentů kladný souhlas s faktem, že jsou si jisti, že jejich dítě je v ZUŠ ve správných rukou. To vypovídá o dobré práci pedagogů. Dále také o tom, že rodiče si mohou být jisti, že dětem je v jejich volném čase dáno to nejlepší.

Tabulka 5 - Otázka č. 3. Co vás vedlo přihlásit děti do ZUŠ

	Výplň volného času	Sama/sám jsem chodil/a do ZUŠ	Hudební nadání dítěte	Samo dítě	Vzdělání pro život	Jiné důvody?
Četnost odpovědí	2	4	2	2	5	0
CELKEM	15					

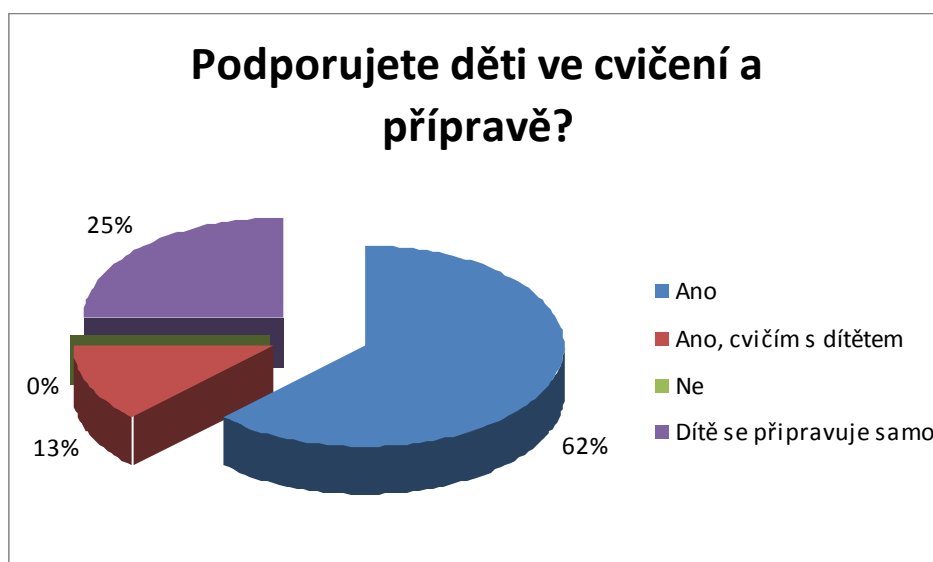
Graf 3 – Grafické zpracování důvodů přihlášení do ZUŠ.

Vlastní komentář:

Zde se nejvíce respondenti vyjadřují k odpovědi „vzdělání pro život“ tj. 34 %. Domnívám se tedy, že ZUŠ vede děti správným směrem, kdy je jim předáváno nejen hudební vzdělání, ale odnášejí si z hodin i správné vzory chování. Odpověď, že rodiče sami chodili do ZUŠ, byla také častá, tj. 27 %.

Tabulka 6 - Otázka č. 4. Podporujete děti ve cvičení a přípravě?

	Ano	Ano, cvičím s dítětem	Ne	Dítě se připravuje samo
Četnost odpovědí	5	1	0	2
CELKEM	8			

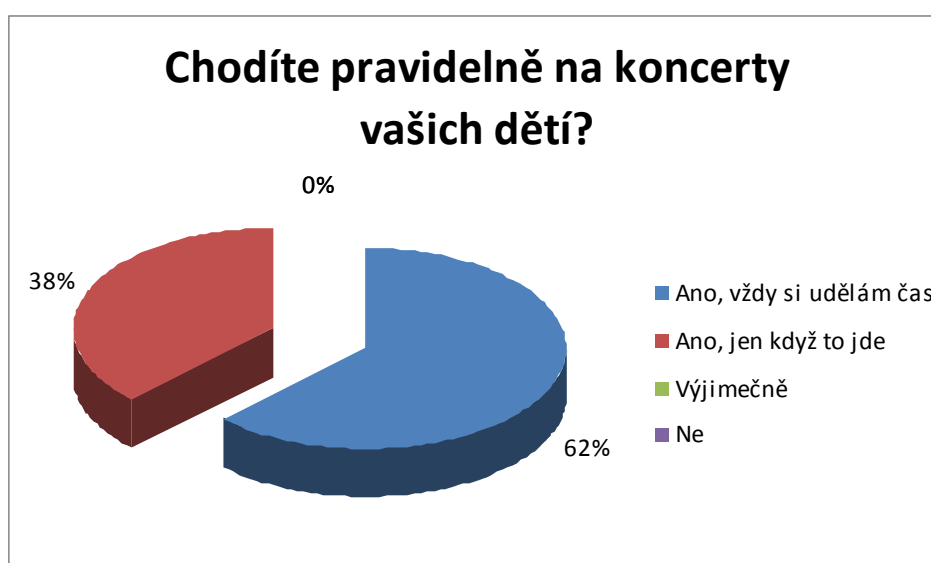
Graf 4 – Grafické zpracování podpory rodičů vůči cvičení.

Vlastní komentář:

I zde na tomto grafickém zpracování můžeme vidět, že děti jsou od svých rodičů podporovány ze všech stran. 62 % totiž odpovědělo, že podporují své dítě při jejich přípravě.

Tabulka 7 - *Otázka č. 5. Chodíte pravidelně na koncerty vašich dětí?*

	Ano, vždy si udělám čas	Ano, jen když to jde	Výjimečně	Ne
Četnost odpovědí	5	3	0	0
CELKEM	8			

Graf 5 – Grafické zpracování návštěvnosti koncertů.

Vlastní komentář:

62 % dotazovaných odpovědělo, že si vždy udělá čas na své děti, a že jejich koncert nevynechají. Zbytek respondentů, tj. 38 % uvedlo, že se také snaží účastnit koncertů, pokud jim to situace dovolí. Rodiče mají opět zájem na tom, podporovat své děti na plné čáře. K odpovědím „výjimečně“, a že se rodiče neúčastní koncertů vůbec, se nevyjádřil ani jeden respondent.

Tabulka 8 - Otázka č. 6. Je pro vás studium vašich dětí na ZUŠ důležité?

	Ano	Ne	Je mi to jedno
Četnost odpovědí	8	0	0
CELKEM	8		

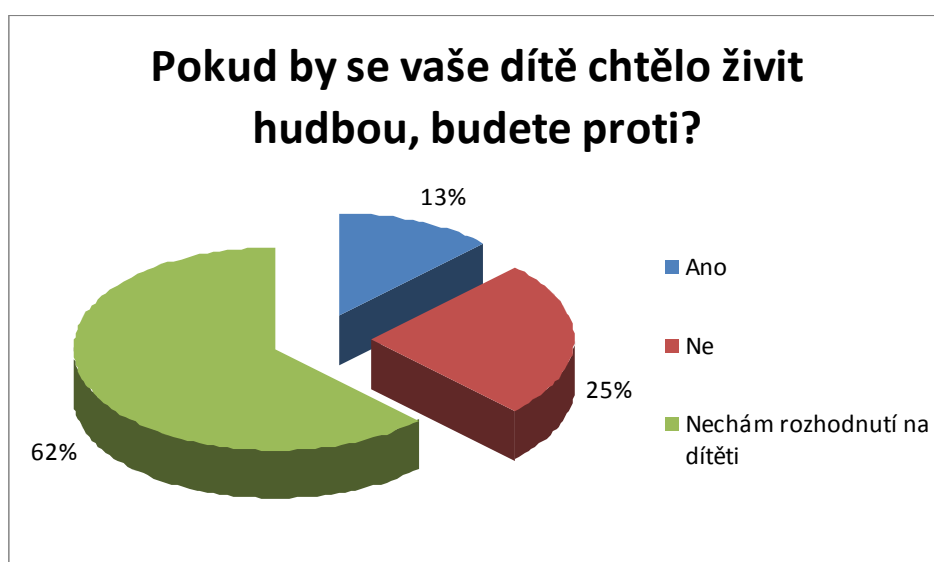
Graf 6 – Grafické zpracování důležitosti studia.

Vlastní komentář:

Celých 100 % respondentů uvedlo, že je pro ně důležité, aby děti studovaly na základní umělecké škole. Tato skutečnost je velmi kladná, protože ani jeden z respondentů nezapo- chyboval.

Tabulka 9 - Otázka č. 7. Pokud by se vaše dítě chtělo živit hudbou budete proti?

	Ano	Ne	Nechám rozhodnutí na dítěti
Četnost odpovědí	1	2	5
CELKEM	8		

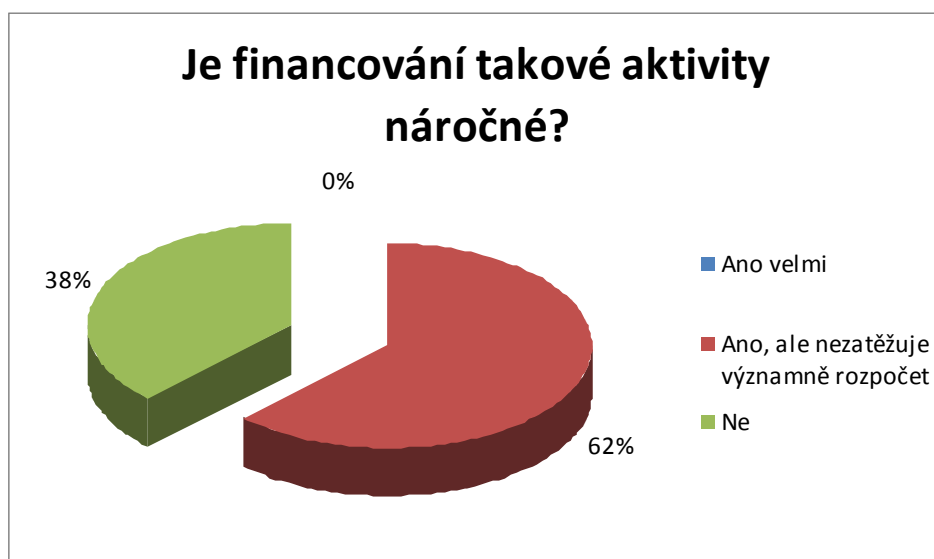
Graf 7 – Grafické zpracování spojitosti budoucnost versus vzdělání a přání rodičů.

Vlastní komentář:

Výsledky tohoto grafu mne překvapily, protože s každou odpovědí nějaký respondent souhlasil. Převážně zde můžeme vidět, že rodiče by do rozhodnutí žáka nezasahovali a pokud by se jejich dítě chtělo živit hudbou, nebyli by proti. Překvapující byla i záporná odpověď, kdy respondent by s takovou budoucností dítěte nesouhlasil.

Tabulka 10 - *Otázka č. 8. Je financování takové aktivity náročné?*

	Ano, velmi	Ano, ale nezatěžuje významně rozpočet	Ne
Četnost odpovědí	0	5	3
CELKEM	8		

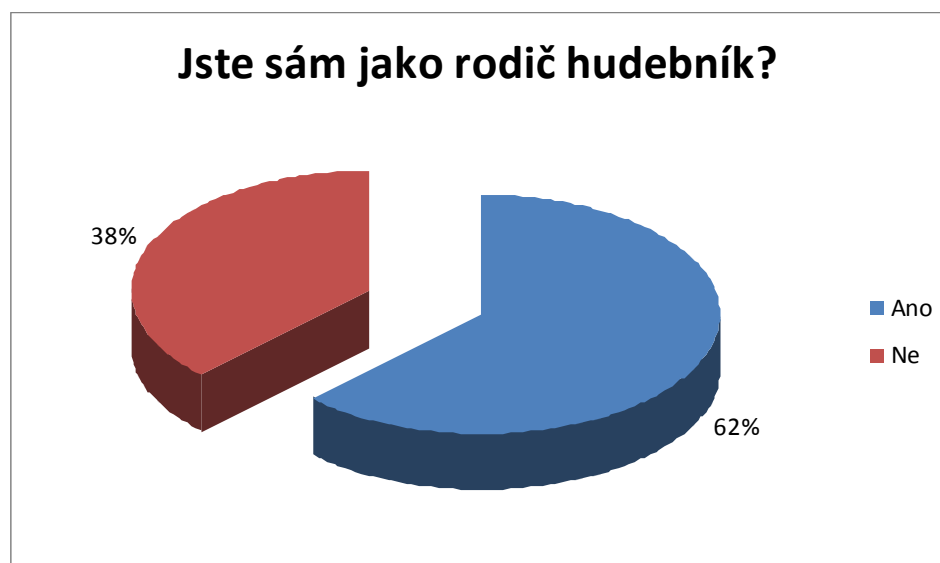
Graf 8 – Grafické zpracování financování návštěvy ZUŠ.

Vlastní komentář:

Procentuálně převažuje odpověď „ano, ale nezatěžuje významně rozpočet“ 62 %. Zbývá procenta tj. 38 % se vztahují k odpovědi „ne“, tedy, že financování takové aktivity není náročné.

Tabulka 11 - *Otázka č. 9. Jste sám jako rodič hudebník?*

	Ano	Ne
Četnost odpovědí	5	3
CELKEM	8	

Graf 9 – Grafické zpracování hudebního zaměření rodičů.

Vlastní komentář:

Na výsledcích můžeme sledovat, že většina respondentů má zkušenosti s hudbou. Tento fakt je stěžejní, proč rodiče své děti přihlašují do hodin hry na nástroj.

Tabulka 12 - *Otázka č. 10. Motivujete nějak své dítě ke cvičení?*

	Ano	Ne
Četnost odpovědí	5	3
CELKEM	8	

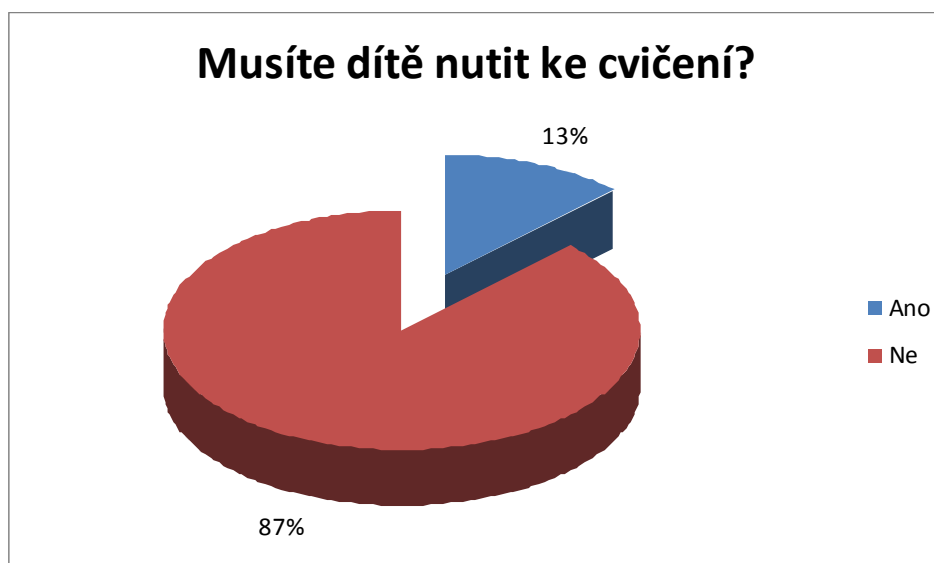
Graf 10 – Grafické zpracování motivace dětí od rodičů.

Vlastní komentář:

Opět zde můžeme mluvit o podpoře ze strany rodičů. Celých 62 % své děti motivuje ke cvičení. Není jim tedy jedno, jestli dítě přijde do hodiny připravené, či nikoliv.

Tabulka 13 - Otázka č. 11. Musíte dítě nutit ke cvičení?

	Ano	Ne
Četnost odpovědí	1	7
CELKEM	8	

Graf 11 – Grafické zpracování zda rodiče nutí děti ke cvičení.

Vlastní komentář:

Většina, tj. 87 % odpověděla, že své děti nemusí nutit ke cvičení. Děti hra na nástroj baví a ví, jaké mají povinnosti, a že k dobrým výsledkům patří i pravidelná domácí příprava.

8.3 Zmapování dat

Z celkového souhrnu odpovědí můžeme vidět, že rodiče své děti v této aktivitě podporují. Jsou jim oporou na koncertech, při cvičení a mají zájem na tom, aby dítě v této aktivitě pokračovalo. Často přihlašují své dítě do ZUŠ, protože mají jistotu, že dítě je ve správných rukou odborného pedagoga. Dítě není vzděláváno jen v základní škole, ale jeho dovednosti jsou i nadále rozvíjeny při zábavné odpolední aktivitě. Rodiče často čerpají ze svých vlastních zkušeností. Mnohdy můžeme pozorovat, že se žáci do ZUŠ vracejí jako rodiče, kteří po svém vzoru přihlašují vlastní děti. V takovém případě své děti motivují a stávají se tak často jejich velkým vzorem. Důvody jsou nadále jasné. Pro rodiče je velmi důležité, aby

děti měly vyplněný volný čas a aby oni sami měli jakousi zpětnou vazbu, kde se jejich dítě nachází.

Zapálení rodičů můžeme vidět i v tom, že se podílejí na domácí přípravě. U malých dětí je to nutnost, ovšem u starších dětí je to na dobrovolnosti, která jak vidíme, funguje. Žádná negativa nespátruji ani v tom, že jeden rodič uvedl, že musí své dítě nutit do cvičení. Každému se občas nechce, a proto bych tento fakt nevnímala jako negativní. Děti se často musejí vzdát jiných aktivit na úkor přípravy ve hře na nástroj.

Rodiče berou tuto aktivitu tak vážně, že by nestáli v cestě takto zaměřeného budoucího povolání dětí. Pouze jeden rodič uvedl, že by s touto budoucností nesouhlasil.

V konečném důsledku jde vidět, že tuto aktivitu rodiče vnímají pozitivně a jako velký přínos pro dítě do života. Z této skutečnosti mohou čerpat nejen děti, ale také pedagogové, kteří mají plné zastání rodičů.

8.3.1 Výsledky kvalitativních dat

Na základě otevřeného kódování vznikly kategorie, které uvádím níže v tabulce. Z pěti základních kategorií byla nejvíce nasycena kategorie s názvem „Naplnění“. Tuto kategorii považuji za hlavní a ostatní kategorie z ní vyplývající.

Označením např. (N1) je příslušný kód, který spadá pod danou osobu. Písmeno signalizuje jméno respondenta.

V příloze své diplomové práce uvádím ukázkou doslovně přepsaného rozhovoru, a to včetně kódování.

Níže uvedená tabulka nese názvy kategorií a jejich obsah.

Tabulka 14 - Seznam kategorií vzniklých na základě otevřeného kódování polostrukturovaných rozhovorů.

KATEGORIE	OBSAH
1. PRVNÍ KROKY	Ovlivnění dítěte, příprava, soustředění, dobré naladění.
2. ODBORNÍCI	Přínos, rady, vztah, charakteristika, ovlivnění.
3. BUDOUCNOST	Cíle v hudbě, výsledky, profesionál.
4. MAJÁK	Zázemí, hudební vzory, rodiče, kamarádi.
5. NAPLNĚNÍ	Jiné aktivity, vztah k hudbě - jak dětí, tak rodičů.

8.3.2 První kroky

Kategorie s názvem „První kroky“ vznikla na základě kódů: (N8) samostatnost, (R3) naplnění, (R9) připravenost, (F7) splnění úkolu, (F10) vlastní rozhodnutí, (F11) hlavní osoba já, (LH7) dril, (M11) pravidelnost.

Tato kategorie se týká ovlivnění dítěte, přesněji co ho ovlivňuje v jeho rozhodnutí být žákem základní umělecké školy. Dále se týká přípravy do hodin, ať už jde o pravidelnost nebo naopak, ať jde o dril nebo nepromyšlenost ze strany žáka. Otázka je také věnována oblasti trémy. Jak přesně žáci cvičí, jestli dbají pokynů učitele. Poslední bod se týká nálady a soustředění žáka při hře.

Volnočasová aktivita zvolená právě na základní umělecké škole se stala naplněním žáků. Jak uvedla žákyně Renáta (R3):... *“takže to je takový dobře zabítý volný čas, tak různě.”* Návštěva ZUŠ se pro ni stala útočištěm, kde nachází kamarády a plní si své sny. Vidí v návštěvě ZUŠ pozitivum (R7):... *“tak mě třeba přijde, že za každou hodinu o něco zlepším.”* které připisuje učitelům. Velký vliv má na žáky také skutečnost, že své starosti při hře mohou hodit za hlavu a soustředit se pouze na hru a pocit z ní (A27):... *“tak někdy se naštvu, když se mi to nedaří, ale myslím prostě jen na ten klavír jak to zahrát.”*

Žáci uvádějí, že volnočasová aktivita, kterou si vybrali sami nebo do níž je přihlásili rodiče, byla vybrána dobře. Naplňuje je a splňuje jejich představy. I zpětně vidí za sebou práci a posun dopředu.

Někteří žáci se i přes rozpaky přiznali k tomu, že přípravě nevěnují tolik času, kolik by měli (N12):...*“Ou, no tak já cvičím tak jednou týdně někdy vůbec, někdy na to zapomenu.”* Cvičení je nepravidelné nebo na poslední chvíli (F9):...*“Tak třeba někdy v pátek, potom já nevím. Tak prostě den po flétně a potom třeba ještě další den a někdy na to zapomenu a až předposlední den se to snažím všechno dohnat.”* Většina ale dotazovaných uvedla, že cvičí pravidelně a mají promyšlený systém, který jim doporučí učitel (L9):...*“tak dvakrát týdně, třikrát.”* (L10):...*“a vždycky si ty skladby přehraju několikrát po sobě.”* Žáci dbají na rady učitelů a cvičí těžká místa způsobem, který jim pedagog určí (M13):...*“A první si to všechno přehraju a pak se třeba vrátím k tomu, co mi nešlo a hraju si to znova a tak.”*

Je jisté, že velmi důležitou složkou při hře není jen pravidelné cvičení, ale také soustředění. Soustředit se musí každý muzikant, jak doma, v hodině, tak také při veřejném vystoupení, kdy jsou mnohdy jeho možnosti ovlivněny trémou (R10):...*“tak určitě se zavřu v pokoji, všechno vypnu, aby mě nic nerušilo.”* (M10):...*“Hm, myslím jenom, podívám se do těch not a myslím jenom na ty noty a nemyslím na nic jiného, jakože soustředím se jenom na to.”* Důležitá je také psychická stránka (A5):...*“musím být vyspaná.”*

Každopádně někdy je velmi nelehké udělat první krok, pokud ale již od začátku je v žákovi zakotvena skutečnost, že hudba je radost, obohacení, uvolnění a správný základ pro život, má hráč na nástroj dobře našlápnuto být dobrým muzikantem, který v životě něco dokáže.

8.3.3 Odborníci

Kategorie s názvem „Odborníci“ vznikla na základě kódů: (N7) přínos pedagoga, (N14) plnění úkolu, (N28) kladné hodnocení, (N29) srovnání, (R8) pomoc pedagoga, (R37) rovnost, (A3) krok dopředu, (A30) předání zkušeností, (LV7) informovanost, (LV33) vzájemná spolupráce, (L6) poznání, (L7) zdroj energie, (M5) vzor v učitelce, (M9) interakce.

Velmi důležitou součástí základní umělecké školy jsou pedagogové a vztah s žákem, který ovlivňuje následující práci. Tato kapitola je věnována oblasti přínosu ze strany pedagogů, odborných rad a samotnou charakteristikou. Jak samotná postava učitele ovlivňuje žáka. Žáci odpovídali na tyto otázky s velkou radostí a bylo vidět, že mezi mnohými je velmi

silné pouto. Učitel se tak stává nejen vedoucím, ale také motorem, proč se žáci věnují hře na hudební nástroj.

Všichni žáci odpověděli, že hodina je pro ně velkým přínosem (R8):... *“že se můžu zeptat toho učitele, v čem dělám chyby, že mi může pomoci a tak.”* (R38):... *“a určitě mi přináší to, že se zlepšuju a že to na sobě cítím.”* (LH4):... *“Já nevím, třeba kdybych se měla na flétnu učit sama, tak bych se to nenaučila.”* Respondenti také uvádí, že přínos není jen po stránce odborné, ale také v tom, že poznávají nové skladby a možnosti hry (L20):... *“a spolupráce mi přináší, hlavně říkám ty nové skladby.”* (M31):... *“protože mě to s nimi hodně baví a hraje dobré noty a tak jako.”*

Pedagogové na základní umělecké škole jsou odborníky, kteří mnohdy řeší mnoho komplikací při studování nástroje. Rady se týkají nejen výběru nástroje, značky, ale také rad ohledně techniky hry na nástroj (R14):... *“a když něco nechápu tak se potom poptám na hodině.”*

Všichni respondenti ve svých odpovědích uvádí, že pedagogové jsou oblíbení, že spolupráce je bezproblémová a i přes statut učitel-žák, se stává jejich kamarádem a častou vrbou jejich starostí (N28):... *“a se všema se mi spolupracuje dobře, všichni jsou prostě takoví na dobré notě takzvaně.”* (R35):... *“takže tady se mi spolupracuje určitě úplně výborně tady jsou bezvadní učitelé.”* Respondenti také uvádí, že jim společná spolupráce dodává uspokojení (LH21):... *“a přináší mi takovou radost, potěšení a... vše.”* Respondenti uvádějí také srovnání oproti jejich základní škole, kde sranda jde stranou a často pedagogové volí velmi přísné hodnocení, neúprosnost a nedostupnost (N29):... *“a jako nemám žádné problémy, protože někteří učitelé jsou takoví jakože až moc přísní a někdy i hodně a to mě jako nebaví.”*

Tím, že jsou učitelé na základní umělecké škole mnohdy přirozenými autoritami a vzory pro žáky vykazuje následující odpověď respondenta (M5):... *“a být aspoň tak dobrá jako moje paní učitelka.”* Žáky ovlivňuje postava pedagoga natolik, že vidí v něm vzor (LV46):... *“ale jakože takové to co děláte vy by mě strašně bavilo.”*

Co se týče vize do budoucnosti, respondenti často uváděli, že by se jim případné povolání hudebníka líbilo (M41):... *“asi líbila, protože je to, prostě mě to baví.”* Někteří tuto variantu připustili, ale nebyli o ní na 100 % přesvědčeni (L30):... *“tak určitě to musí být zajímavá práce.”* Ale dodává, že problém by byl ve veřejném vystupování, které cítí jako břemeno

(L34):... *“a taky moc to veřejné vystoupení jako není můj favorit.”* Jiní uvádějí, že preferují jiné zaměření (LH30):... *“tak já nevím, prostě jinčí profese se mi líbí víc.”*

8.3.4 Budoucnost

Kategorie s názvem „Budoucnost“ vznikla na základě kódů: (N1) touha po úspěchu, (N3) motivace, (N16) může se to hodit, (N18) předání zkušeností, (N37) zpětná vazba, (N39) nové možnosti, (N40) osobní zkušenost, (R5) vidina být dobrá, (R20) seberealizace, (R22) přijetí reality, (R40) volba výběru, (R48) pocit naplnění, (A2) být nejlepší, (A32) posun, (LV1) potřeba pro vzdělání, (LV36) snaha vyrovnat se, (LH10) vytrvalost, (M4) znalost.

Tato kategorie byla druhou nejobsáhlejší v počtu kódů.

Stěžejním tématem této kategorie byly cíle a výsledky v hudbě. Respondenti vysvětlují, čeho by chtěli hrou na hudební nástroj dosáhnout.

Přebírají si vzory ve své rodině, kde tomu bylo také tak (N18):... *“Jo tak určitě bych se chtěla nějak uplatnit a třeba až budu mít děti tak to bych taky mohla, jakože uplatnit třeba taky budou chodit do flétny a třeba je taky budu moct něco učit, předávat jim zkušenosti, asi tohle.”* (R20):... *“tak určitě bych to chtěla pro radost, já hraju pro radost.”* Cílem dětí je nejen hrát na jeden nástroj ale naučit se ovládat více nástrojů, být tak lépe uplatnitelní, rozvíjet své dovednosti (F12):... *“No ano, bych se chtěl postupně naučit hrát na ty flétny, třeba jak je sopránová, pak altová a tak dál.”* Jiné děti hledají inspiraci ve svých rodičích, kteří hrají na nástroj a uplatňují se jako hráči v kapelách. Motivují je, aby jejich děti šly v jejich šlépějích (LH2):... *“tak mě by bavilo třeba kdybych to měla jako takovou dá se říct brigádu, třeba že bych hrála někde na plesech třeba a kdybych měla kapelu a tak.”* Ukázalo se také, že někteří respondenti mají budoucnost s hudbou pevně spojenou. Chtěli by se jí věnovat na profesionální úrovni (M17):... *“tak buď jsem teda přemýšlela o té konzervatoři, že bych hrála.”* Další respondent připouští, že již studuje střední školu a díky základní umělecké škole zde může své vědomosti uplatnit. Být tak lepší a mít náskok před ostatními (LV3):... *“no tak vzhledem k tomu, že studuju takovou školu, vlastně pedagogicko-sociální, kde budu v budoucnosti pracovat s dětmi.”* Dodává (LV4):... *“tak asi že to ty děti dokážu nějak naučit.”* U jiných respondentů se ukázalo, že hlavním cílem je úspěšnost na soutěžích, které školy každoročně pořádají (A2):... *“nějaké umístění na soutěži, ale asi už nic dál.”* Každý alespoň jednou v životě zauvažoval nad tím, zda by chtěl být slavný. Jeden z respondentů uvedl, že by se mu líbila práce hudebníka, že by jej lákalo se setkávat

s osobnostmi (N39):... *“asi by to bylo dobré, protože jako možná že bych potkala nějaké známé osobnosti, kdybych byla jako nějakým dobrým hudebníkem.”* Dále uvádí také svou osobní zkušenost a vypráví o ní se zalíbením (N40):... *“jako a jo jednou jsem hrála na Pražském hradě a potkala jsem tam paní Klausovou, pan Klaus nepřišel, protože měl nějaké jednání, to mě trochu našťvalo, ale jako bylo to dobré jo, no tak asi ty slavný osobnosti.”*

Málokdy se stává, že děti v období kdy nastupují do ZUŠ, tedy asi okolo 6ti let, si svoji aktivitu vybírají sami. Jeden respondent uvádí, že takovou možnost dostal a že tak ovlivnil svoji budoucnost (R40):... *“když jsem byla malá, tak se mě ptali, co chcu dělat.”* Mohla se věnovat sportu, ale ona byla pevně rozhodnutá, ke cvičení. K překonávání úskalí ji tedy motivuje její vlastní sen (R41):... *“jestli sport nebo nějaký hudební nástroj a já jsem vždycky od malička snila o kytáře, tak jsem začala hrát na kytaru.”* I když většina dětí navštěvuje základní uměleckou školu za nějakým specifickým důvodem, najde se mezi respondenty i výjimka (L4):... *“tak já si myslím, že nějaké významné cíle nemám.”* Respondent má tedy na mysli, že další významné cíle nemá, jde mu jen o to, zpříjemnit si volné chvíle a dělat něco užitečného. Zahrát si pro radost a potěšit sám sebe.

8.3.5 Maják

Tuto kategorii asi nejvýstižněji charakterizují tyto kódy: (N15) rodiče, (N17) hrdost rodičů, (N36) reakce ostatních, (R2) utváření party, (R17) přátelé, (R18) spoluúčast, (R19) zájem okolí, (A1) vzor v rodině, (A34) populární osobnost, (LV10) intimita, (L23) dětství, (M16) pouto.

Jaké děti mají zázemí v rodině, jak je rodiče podporují a jestli pociťují hrdost vůči svým dětem. Jaké jsou reakce kamarádů a zda jsou ohlasy pro žáky důležité, zda tímto zájmem dochází k motivaci. Kde hledají děti své vzory, jestli je nacházejí v rodině, populárních osobnostech nebo zda jsou bez vzorů a čerpají inspiraci někde jinde. To jsou fakta, ze kterých vznikla kategorie nazvaná velmi výstižně „Maják“.

Velký vliv na tom, proč děti studují základní uměleckou školu, mají především rodiče. Vejde je k tomu buď osobní zkušenost, kterou získaly jako děti, doporučení, fakt, že jejich dítě je nadané, nebo sen mít doma muzikanta. Ať už je důvod jakýkoliv, z vyplývajících odpovědí dětí je motivace od rodičů obrovská (N32):... *“mamka mě sem přivedla, protože ona hrála na tu flétnu a jak už jsem říkala tak mamka a tak tatka s tím souhlasil – no tak dobré*

tak bude hrát na flétnu aspoň se něco přiučí, takže mamka.“ I mnoho učitelů, kteří učí na ZUŠ, vedou své vlastní děti k hudbě a poskytují jim toto vzdělání u svých kolegů a plní si tak své sny. Výjimkou není ani paní ředitelka zdejší školy, která má zde přihlášeny obě dcery, které dokonce studují více nástrojů (A1):...*“chodí sem sestra, mamka je tady ředitelka a baví mě to.*“ Často školu navštěvují i sourozenci, dochází tak k vzájemné motivaci, která je velmi silná (LH9):...*“a prostě, já nevím třeba z bráchy mám příklad.*“ Zázemí můžeme sledovat i v širší rodině (M14):...*“asi strejda a taky teta.*“ Respondent dodává (M15):...*“protože taky hrají vlastně a tak mě to baví aj kvůli nim.*“ Dále doplňuje (M16):...*“jakože to je téma naše společný.*“

Děti také cítí podporu od svých rodičů a také hrdost, která vytváří nadále dobré podmínky pro práci (N17):...*“a jinak taťka mě motivuje tak jako – tak to zahraješ a budeme všichni šťastní, že z tebe máme takovou muzikantku.*“

Dalším nepostradatelným článkem pro žáky jsou jejich kamarádi, ať už navštěvují základní uměleckou školu nebo ne. Stávají se vzájemnou konkurencí anebo podporou na koncertech (R18):...*“a tak, tím že mě podporují, že chodí na koncerty.*“ (R19):...*“a tak prostě, že se ptají, jak mi to jde.*“ Stávají se zdravou konkurencí mezi sebou a chtějí se sobě navzájem vyrovnat (LV15):...*“a kamarádky.*“ (LV16):...*“protože když vidím, že je někdo lepší tak chcu být taky taková.*“

Jak jsem již jednou zmínila, pro děti je velmi důležité mít nějaký vzor. Jde o rodiče, kamarády, slavné osobnosti, o kohokoliv kdo v nich vzbuzuje zájem být stejně taky dobrý. Mít v životě vzor je mít určitý cíl, kterého chceme dosáhnout. Děti mají vzorů opravdu mnoho (N34):...*“tak možná ta mamka protože ona jakože co mi hrála tak hrála jakože dobře asi jo. A děda, on hrál na housle, sice umí jen Ovčáci, čtveráci, ale tak aspoň něco umí.*“ (A11):...*“mamka, ta umí hrát na klavír a sestra se taky učí.*“ (A13):...*“tož že chcu být, umět, to co hrála sestra.*“ Inspiraci nehledají pouze v rodině, ale také v populárních osobnostech (R43):...*“a hodně velkým vzorem je Tomi Emanuel, to je výborný hráč na kytaru, toho furt poslouchám, on je úplně úžasný.*“ (A34):...*“jedna zpěvačka neznámá Regina Spektar, ona zpívá a k tomu si hraje na klavír a je dobrá.*“ Důvodů proč si děti vybírají takové vzory je hned několik. Jedním z hlavních důvodů, který dnešní děti velmi ovlivňuje je trend krásy a dokonalosti (A23):...*“a většinou to zpívají nějaké ženské, takové pěknější.*“ Vzorem jsou i klasičtí skladatelé, což spatřuji jako velkým přínosem nejen pro děti, ale pro udržení kultury (M34):...*“ale tak určitě nějakí ti Mozart a tak ti jsou prostě úplně nej-*

lepší. A Beethoven a tak. “ Někteří nemají žádné vzory anebo jsou to naopak všichni, kteří umí na něco zahrát (L24):... “*já nemám žádný hudební vzor.*“ (F26):... “*no všichni prostě, kteří hrajou na něco.*“

8.3.6 Naplnění

Do kategorie s názvem „Naplnění“ řadíme tyto kódy: (N2) radost z výsledků, (N4) koníček, (N5) potěšení, (N9) bez koncentrace, (N11) odměna, (N19) umělecké zaměření, (N20) jen ZUŠ, (N25) oblíbenost, (N26) relaxace, (N30) nadšení, (N31) objevování nového, (N35) konzumní přijímání, (R1) záliba, (R25) splněné sny, (R26) aktivita, (R33) vpuštění pocitů, (R34) pomoc při problémech, (A28) zvědavost, (A38) zdroj energie, (F29) preference stylu, (LV32) útek od reality, (L31) břemeno.

Kategorie s názvem „naplnění“ je nejvíce obsahově nasycena. Můžeme zde zařadit jiné aktivity dětí, které vyplňují jejich volný čas. Vztah k hudbě, ať už je ze strany rodičů nebo dětí. Veřejné vystupování žáků, a jestli je tato činnost motivuje k další práci. Celkově naplnění je velmi důležitá věc, možná proto tato kategorie byla nasycena nejrůznějšími kódy, které se vztahují k této oblasti. Člověk by bez tohoto pocitu nemohl hudbu dělat. Každá činnost v nás musí vyvolávat uspokojení, kompenzaci a ani v hudbě nebo u dětí tomu jinak není.

Často děti s radostí přiznávaly, že je hudba pro ně tím správným koníčkem (N5):... “*ale tak jako hlavně tož jako pro radost.*“ (F3):... “*tak já nevím, já hraju na flétnu, protože mě to baví.*“ Mnoho žáků také uvedlo, co v nich hudba vyvolává. Že dochází k seberealizaci a k pocitu uvolnění (R32):... “*tak určitě je to takový lék pro mě.*“ (R33):... “*aj když si to můžu sama zahrát, zazpívat, cokoliv.*“ I děti mají své starosti, které mnohdy potřebují ze sebe dostat ven a jak uvedl další respondent, hudba mu v tom pomáhá (R34):... “*tak mě to strašně uklidňuje to pomáhá i když mám nějaký problém tak si jdu hnedka zahrát nějakou písničku podle toho pocitu.*“ Dochází také k relaxaci, která je k životu velmi potřebná a měla by být spojená právě s volnočasovou aktivitou (A26):... “*protože tam jsou úplně jiné prostě, jiné pocity mám u toho, než když třeba myslím na školu nebo tak.*“ Jeden z respondentů uvedl, že díky hudbě má možnost utéct od reality (L17):... “*Tak protože se můžu jakoby ponořit do vlastního světa.*“ (L18):... “*a taky mi zlepší náladu často.*“ Mnohé děti, které poprvé přijdou na základní uměleckou školu neví, co mají od této návštěvy čekat. Postupem času zjistí, že je tato práce baví, a že se mohou realizovat v mnohých čin-

nostech. Mají možnost rodičům ukázat své dovednosti a pochlubit se jim se svými výtvary. Děti často mají radost ze svých výsledků. (N2):... *“anebo se tu chodím, vlastně tady mám vystavené ty obrázky jakoby tak někdy se chodíme jakože dívat na ty obrázky, na ty díla co tady mám.”*

V rozhovoru s žáky jsem se také ptala na jejich preferenci hudby. Chtěla jsem zjistit, zda je návštěva ZUŠ ovlivňuje natolik, že poslouchají i vážnou hudbu. Často respondenti odpovídali, že nemají vyhraněný styl. Styl se spíše odvíjí od nálady, trendů, věku (N22):... *“tak já poslouchám to, co se mi líbí, já ani nevím, jaký to je druh jako.”* (F17):... *“tak mě se líbí taková ta hudba veselá nebo i taková ta smutná, no pomalá i rychlá.”* (F18):... *“podle toho jakou mám náladu.”* (L15):... *“tak já neposlouchám nějaký vyhraněný druh hudby.”* (L16):... *“mě se spíš líbí jednotlivé písničky, ale nemám to jako že bych poslouchala jenom jeden žánr.”* Co se týče preference určitého stylu, názory jsou odlišné. Překvapením bylo, že nikdo neuvedl určitou skupinu, která by ho motivovala a ovlivňovala. Dozvěděla jsem se od dětí pouze žánr, který se jim líbí a proč jej poslouchají (A21):... *“asi pop.”* (A22):... *“protože je to takové zvučné.”* Další z respondentů uvedl jiný styl hudby (LH15):... *“tak já poslouchám hlavně hip hop.”* Jeden respondent svým výběrem hudby velmi překvapil. Můžeme zde mluvit o přízpůsobení okolí neboli spolužákům, kteří pocházejí z vesnice a tato hudba je pro ně typická. I přesto tato informace je velmi překvapující (LV26):... *“já prakticky úplně všechny.”* (LV27):... *“aj tu dechovku už zvládám.”* Co se týče stylu vážné hudby, jen jeden respondent uvedl, že si ji rád poslechne (M23):... *“někdy třeba i vážnou hudbu.”*

Velký přínos spatřuji především v kladném vztahu rodičů k hudbě. Rodiče by měli být dobrým vzorem pro děti a měli by v nich také pěstovat lásku k hudbě. Nikdo z respondentů neuvedl, že rodič má vyloženě záporný vztah k hudbě. Objevoval se spíše vztah neutrální. U značné většiny rodičů bylo uvedeno, že mají kladný vztah, a že se dokonce v mládí hrou zabývali (L26):... *“mamka hrála na harmoniku, tatka na kytaru a v podstatě hodně příbuzných z rodiny se v mládí zabývalo hrou na nástroj.”* (LH26):... *“tak mamka hrála na klavír a tatka hrál a hraje na klávesy.”* (LV41):... *“ale mamka ona je z té hudební rodiny, kde všeci zpívají a tak. Takže dobrý.”* U některých rodičů můžeme pozorovat nejen kladný vztah, ale také především snahu o vtažení dětí do hudby naplno (M35):... *“tak tatka jakože nehraje na nic, ale rád si poslechne dobrou hudbu.”* A dodává (M36):... *“a chodí se mnou na koncerty, když je jakože nějaký dobrý a tak.”* Jeden respondent uvedl, že rodič poslou-

chá vyhraněný styl, který je spojený s tancem (R44):... *“tak rodiče k hudbě, mamka jakože jediné přes tanec, ale poslouchá takové hip hopové písničky.”* Neutrální vztah k hudbě zhodnotil pouze jeden respondent (R45):... *“a taťka to nevím, ten moc neposlouchá hudbu, takže nemá nějaký velký vztah.”*

Nad otázkou, zda mají děti i jiné mimoškolní aktivity odpovídaly s tím, že se věnují převážně jen návštěvě ZUŠ (N19):... *“tak chodím do dramaťáku a potom chodím do výtvarky a vlastně ještě do nauky jakože, to je k té flétně.”* Následně dodává, že navštěvovala i jiný kroužek, ale šlo spíše o chvilkovou záležitost (N21):... *“ne, jenom jsem chvilku chodila do čínštiny, ale to bylo na škole, já jsem toho hned nechala, protože mě to nebavilo.”* Někteří respondenti uvedli, že jejich program je nabitý i sporty a jinými pohybovými aktivitami (LH12):... *“tož chodím do juda.”* A dodává (LH13):... *“do Vonice a to je asi tak všechno.”* Děti se věnují i technice, jak uvedl jeden z respondentů (F15):... *“a jsem na tým počítači a něco tam vytvářím. Program anebo hraju hry. Já totiž chodím do kroužku programování.”* Ať už děti dělají cokoli, je velmi dobré, že se snaží být aktivní a snaží se vyplnit svůj čas. Že nesedí doma u televize nebo počítače. Volný čas rozumně využívají a jsou aktivní (R26):... *“snažím se třeba, když se rychle naučím a potom někam vyrazit ven. Prostě nesnáším nudu a takové věci.”*

K hudbě neodmyslitelně patří veřejné vystupování. Pro některé je to možnost předvést se, pro jiné doslova břemeno, s kterým se musí potýkat. Učitelé se neustále snaží potlačit u dětí trému a nepříjemné stavy z vystupování. Každý je ale individuální osobnost a i z tohoto důvodu někdo vystoupení miluje a jiný nenávidí. Hlavní otázkou bylo, zda děti toto veřejné vystupování motivuje k další práci nebo naopak. Někteří respondenti poukázali na to, že vystoupení přímo milují a je pro ně zdrojem energie (A38):... *“ano, třeba když tam hraje někdo něco pěkného tak se mi to líbí, pak se to naučím.”* Jiný respondent uvádí, že veřejné vystupování ho sice nijak nedemotivuje, ale je to pro něho velké břemeno, s kterým musí velmi bojovat (L29):... *“veřejná vystoupení nemám moc v lásce.”*

8.4 Shrnutí kvalitativního výzkumu

Činitele motivující žáky k návštěvě základní umělecké školy

Žáci základní umělecké školy přicházejí z různých rodin, z odlišných podmínek a každý z nich je vybaven jinými dispozicemi ke hře na nástroj. I přesto se pro ně stává tato volnočasová aktivita velmi důležitou. Do základní umělecké školy často nastoupí paralelně

s nástupem do první třídy a pokračují tak ve svém studiu. Absolvují první stupeň, který má sedm let, a pokračují nadále ve druhém stupni, který má čtyři roky. Mnohdy se žáci věnují hře na více nástrojů a tráví tak většinu svého volného času právě na ZUŠ.

Činitelů, kteří motivují žáky k návštěvě ZUŠ, je více. Dle výzkumu jsou největším motorem rodiče.

Ve svém výzkumu jsem se zaměřila na věkovou skupinu 11–16 let, u níž jsem předpokládala, že žáci svoji motivaci budou čerpat jinde. U této skupiny bych očekávala, že hlavním důvodem budou vlastní touhy, a že hlavním motorem je sen být dobrým zpěvákem nebo hráčem v kapele.

Těmi nejhlavnějšími činiteli, proč žáci navštěvují základní uměleckou školu, jsou stále i v tomto věku rodiče. Také tito starší žáci jsou neustále motivováni od rodičů a také právě v nich hledají své vzory. Děti často pocházejí z hudebních rodin, kde alespoň některý příbuzný hrál na nějaký hudební nástroj. I v případě, že tomu tak není, rodiče motivují své děti k práci, která je mnohdy nelehká a má mnoho překážek. Často jsou to právě rodiče, kteří své malé ratolesti přihlásí do umělecké školy. Děti postupem let rostou, už nejsou malými dětmi a i přes tuto skutečnost neustále hledají motivaci a získávají ji právě u svých rodičů. Toto zjištění mi přijde jako velmi cenné, protože přispívá v období puberty k dobrým vztahům s rodiči.

Můžeme tedy mluvit o vnější motivaci, kdy děti mají potřebu cítit podporu rodičů. Jsou rády, když jsou na ně rodiče hrdí a mohou se jim pochlubit svými dovednostmi. Žáci tak chtějí dosáhnout určitého cíle. Lze tedy celkově zkonstatovat, že děti jsou převážně motivovány chválou, odměnami, oceněním nebo hrdostí rodičů. Mohou se pochlubit svou dovedností rodičům a zároveň rodiče se mnohdy chlubí výsledky dětí. Žáci jsou zaměřeni na výsledek, což ovlivňuje jejich vnější motivaci. Na jednu stranu je uspokojující, že u žáků nacházíme vnější motivaci, ale otázkou zůstává, proč není u žáků více podpořena motivace vnitřní, která je všeobecně více ceněna.

Závěrem můžeme shrnout, že kvalitativní výzkum přispěl k poodhalení druhu motivace, která se objevuje u žáků na základní umělecké škole. Z této skutečnosti mohou čerpat převážně pedagogové a snažit se u žáků podporovat více vnitřní motivaci, protože právě ta vyvolává tzv. vnitřní puzení. Je nutné u žáků podporovat tuto motivaci, již z důvodu toho,

že vychází z nás samotných, což považuji jako největší hnací motor pro studium hudebního nástroje.

Jaké jsou důvody pro trávení volného času na ZUŠ

Důvody jsou více než jasné, děti milují hudbu a vyvolává v nich radost. S oblibou navštěvují tuto školu, která jim dává nejen vzdělání v oblasti hudby, ale dále je vychovává a snaží se, aby si děti osvojily hudební kulturu. Jedním z hlavních důvodů, proč tuto školu navštěvují, je, že chtějí získat rady od svého učitele, navštívit hodinu, v níž se učitel věnuje žákovi individuálně a využít tyto informace k posunu a zlepšení ve hře na daný nástroj. Hra na nástroj má pro děti smysl. Můžeme tak vycházet z faktu uvedeného jedním respondentem, že by si přál, aby i jeho děti navštěvovaly ZUŠ a mohl jim předávat své zkušenosti, které získal jako dítě při svém studiu.

Dalším důležitým důvodem, proč zde žáci tráví svůj volný čas je skutečnost, že své starosti mohou, alespoň částečně „hodit za hlavu“. Jde o relaxaci, vyvolání krásných pocitů při hře a vytvoření vlastního světa, ve kterém jsou děti šťastny.

Jaké vzory mají žáci pro zvolenou hudební činnost

Žáci své vzory, jak vyplývá z výzkumu, hledají především ve svých rodičích. Je až překvapivé, že dnešní teenager je v tomto nelehkém období puberty motivován svým vlastním rodičem, což je velmi pozitivní zjištění.

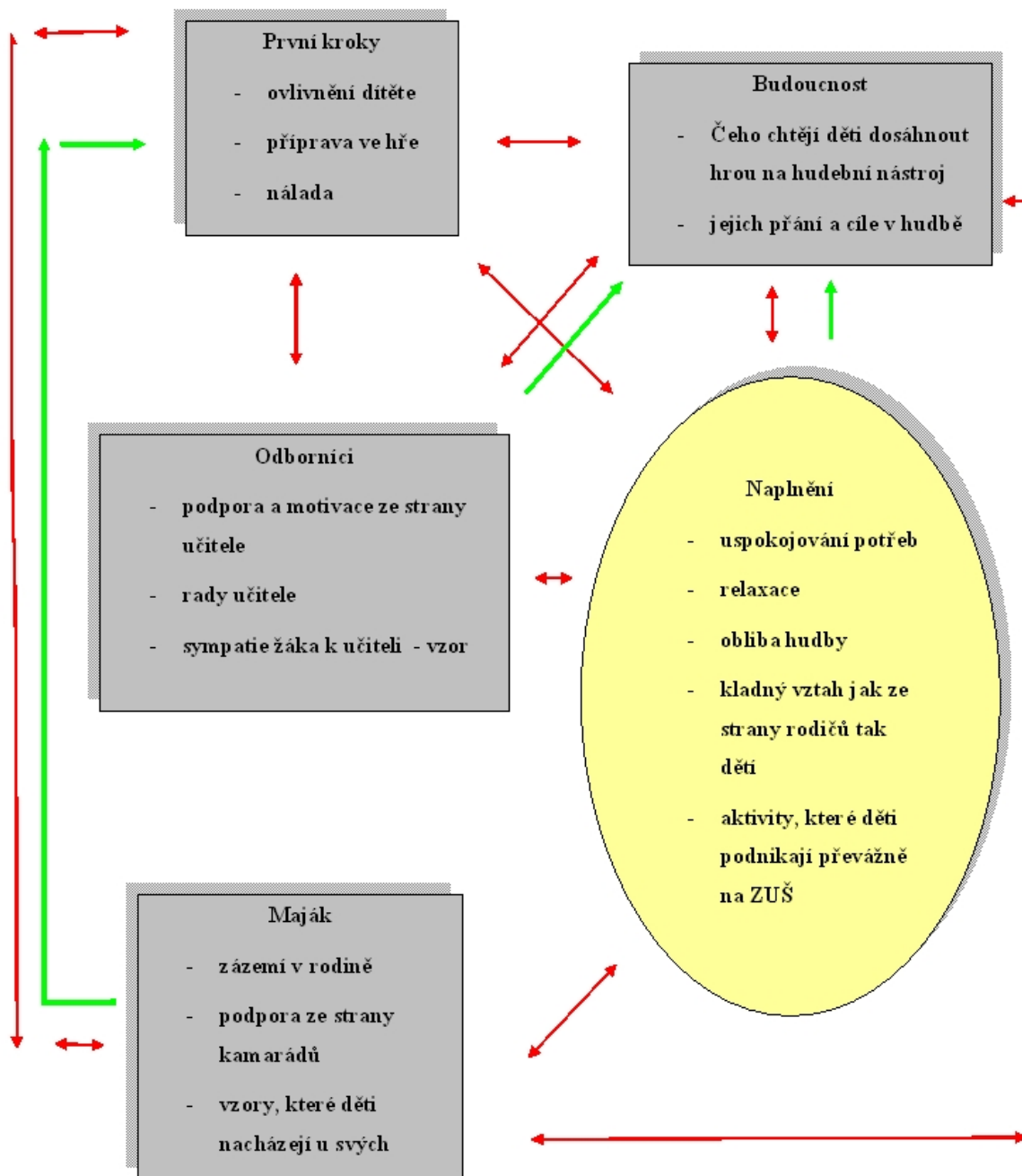
V některých případech žáci uvedli, že jejich „tahounem“ je i sám učitel, který představuje odborníka, kterému se děti chtějí často svými schopnostmi přiblížit. Pedagog podporuje děti a poskytuje jim vlastní vzor. Dává žákům to nejlepší vzdělání a je důležitým článkem při motivaci.

Jak podporují děti rodiče

Rodiče jsou velkou podporou svých dětí, nejen na koncertech, ale také při domácí přípravě, která není vždy jednoduchá. Snaží se děti motivovat a vést je k lepším výkonům. Rodina tedy tvoří neodmyslitelnou součást školy. Je velmi pozitivní, že právě v rodině hledají děti svoje vzory.

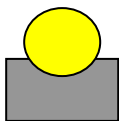
Obrázkem číslo 1. naznačují, jak jsou uvedené kategorie propojené.

Obrázek 1 – Schéma kategorií

Legenda:

Centrální kategorie -

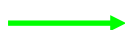

Ostatní kategorie -

Ovlivnění navzájem -

Pozitivní ovlivnění -

8.5 Popis schématu

Kategorie s názvem **První kroky** je navzájem propojena s Majákem, kdy můžeme vidět, že často za návštěvou ZUŠ stojí pevné zázemí v rodině, kde děti nacházejí i následné vzory. První kroky nadále ovlivňují i pedagogové, kteří jsou nejen odborníky, ale i vzory a kamarády pro žáky. Kategorie souvisí i s Budoucností, kdy tvrdá příprava ve hře na nástroj může ovlivnit dobrou budoucnost s vynikajícími výsledky. No a v konečném důsledku je kategorie propojena i s Naplněním, kdy se dostává dětem uspokojení a splnění jejich vlastních tužeb.

Druhá kategorie s názvem **Odborníci** souvisí s Prvními kroky, kdy pedagogové mnohdy stojí za ovlivněním při přípravě do hodin nástroje. Dále můžeme sledovat jistou propojenost i s Budoucností, kdy pedagogové budují v dětech cíle, kterých následně děti chtějí svojí hrou dosáhnout. No a v neposlední řadě je kategorie opět propojena s Naplněním, kdy často pedagogové budují u žáků kladný vztah k hudbě.

Třetí kategorie s názvem **Maják** souvisí s Budoucností, kdy dobré zázemí pro dosažení cílů je nezbytné. Další kategorie, která je stěžejní – Naplnění je také navzájem propojena.

Kategorie **Budoucnost** je s ostatními také propojena a nechybí ani spojitost s Naplněním.

Poslední kategorie **Naplnění** je navzájem se všemi kategoriemi propojena a můžeme vidět, že se navzájem ovlivňují.

Zelené šipky, které propojují kategorii Maják – První kroky, Odborníci – Budoucnost, Naplnění – Budoucnost, následně kategorii pozitivně ovlivňují a mají na ni velký vliv.

ZÁVĚR

Diplomová práce se zabývá motivací dětí na základní umělecké škole. V dnešní době je nabízeno mnoho aktivit, které mají různý charakter. Základní umělecká škola se může chlubit zájmem dětí a plně obsazenými ročníky. Zájem je takový, že žáci často studují oba cykly a odnášejí si tak do života bohaté zkušenosti s hudbou.

Úkolem pedagogů je děti nejen vést k nejlepším výkonům, ale také prohlubovat v nich lásku k hudbě a kultuře celkově. Vést žáky k dobrým vztahům v kolektivu, k osvojení základů hudební teorie, prohlubování dobrých vztahů s učiteli, a poskytnout jim tak správný směr života.

Dětská osobnost je velmi křehká a může se potýkat s mnoha problémy. Hudba se může stát kompenzací a relaxací zároveň. Děti, které navštěvují základní uměleckou školu, se nemusejí stát špičkovými muzikanty. Důležitá je touha něčeho dosáhnout. Tato složka je tou nejlepší motivací, která patří bezpodmínečně do života každého jedince. Základem hry na nástroj je motivace, kterou děti mohou čerpat nejen ze sebe samotných, pedagogů nebo rodičů. Pokud se spojí všechny tyto složky a dítě je motivováno, je na nejlepší cestě uspět ve svém životě.

Cílem teoretické části bylo shrnout oblasti volného času, motivace a základního uměleckého vzdělávání a také přiblížit podstatu tohoto vzdělávání široké veřejnosti.

V praktické části je shrnut výzkum jak kvantitativní, tak kvalitativní. Cílem práce byla nejen otázka motivace, ale také předložení příspěvku k větší informovanosti, a tudíž i nabídnutí jednoho ze způsobů kvalitní výplně volného času dalším nadaným dětem a jejich rodičům.

Oba výzkumy a jejich výsledky se v konečném důsledku prolínaly. Rodiče mají zájem podporovat a motivovat své děti při studiu a naopak děti na tento impuls dobře reagují a jsou tedy motivovány. Hledají a zároveň zde tuto motivaci nacházejí. Dochází tak k uspokojení nejen přání rodičů, ale také dětí. Rodiče vkládají do dětí své sny a touhy a ony to tak chápou.

Dalo by se očekávat, že v tomto věku budou děti motivaci hledat zcela jinde. Nabízí se varianta hudebních osobností, kamarádů, snaha chtít ve skupině vrstevníků něčím vyčnívat. Přesto ji hledají u otce, matky, sestry a další blízké rodiny. Můžeme tedy říct, že rodina neztrácí na hodnotách a kvalitě a stále je hnacím motorem v životě svých dětí.

Samotné děti stejně jako jejich rodiče vnímají pedagoga jako zkušeného odborníka, který jim poskytne nejen vzdělání ve hře na nástroj, ale také správnou výchovu do života. Stávají se důvodem, proč ZUŠ navštěvovat.

Děti ve svých odpovědích mnohdy uváděly, že by se jim profese hudebníka líbila. Také rodiče ve většině případů souhlasili a uvedli, že by dítěti v takové budoucnosti nebránili.

Závěrem je třeba uvést, že kořeny muzicírování bývají hluboko zapuštěny v rodině, což má za následek, že děti v této činnosti pokračují a nadále rozvíjejí hudební kulturu celé společnosti.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] BEN-TOVIM, Atarah a Douglas BOYD. *Hudební nástroj a naše dítě: Vyberte svému dítěti nejvhodnější nástroj*. Praha: Portál, 2007. ISBN: 978-80-7367-206-5.
- [2] ČEŠKOVÁ, Michaela. *Muzikoterapie*. 2010.
- [3] GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2000, ISBN: 80-85931-79-6.
- [4] HÁJEK, Bedřich, Břetislav HOFBAUER a Jiřina PÁVKOVÁ. *Pedagogické ovlivňování volného času: Současné trendy*. Praha: Portál, 2008. ISBN: 978-80-7367-473-1.
- [5] HARTL, Pavel. *Stručný psychologický slovník*. Praha: Portál, 2004. ISBN: 80-7178-803-1.
- [6] HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: Základní teorie, metody a aplikace*. 2. vyd. Praha: Portál, 2005. ISBN: 80-7367-040-2.
- [7] HOFBAUER, Břetislav. *Děti, mládež a volný čas*. Praha: Portál, 2004. ISBN: 80-7178-927-5.
- [8] KANTOR, Jiří, Matěj LIPSKÝ, Jana Weber a kol. *Základy muzikoterapie*. Praha: Grada, 2009. ISBN: 978-80-247-2846-9.
- [9] LOKŠOVÁ, Irena a kol. *Pozornost, motivace, relaxace a tvořivost dětí ve škole: Cvičení pro rozvoj soustředění a motivace žáků*. Praha: Portál, 1999. ISBN: 80-7178-205-X.
- [10] MAREŠ, Jiří. *Styly učení žáků a studentů*. Praha: Portál, 1998. ISBN: ISBN 80-7178-246-7.
- [11] MATOUŠEK, Oldřich. *Slovník sociální práce*. Praha: Portál, 2003. ISBN: 80-7178-549-0.
- [12] Ministr školství chce zdražit výuku v ZUŠ na dvojnásobek. Školy se bojí zrušení. Portál. IHNEED [online]. [cit. 24. 1. 2012]. Dostupné z: http://zpravy.ihned.cz/cesko-skolstvi/c1-52847800-ministr-skolstvi-chce-zdrazit-vyuku-v-zus-na-dvojnásobek-skoly-se-boji-zruseni?utm_source=mediafed&utm_medium=rss&utm_campaign=mediafed

- [13] NAKONEČNÝ, Milan. *Psychologie osobnosti*. 2. vyd. Praha: Academia, 1997. ISBN :80-200-0628-1.
- [14] NAKONEČNÝ, Milan. *Motivace lidského chování*. Praha: Academia, 1996. ISBN: 80-200-0592-7.
- [15] PAVELKOVÁ, Isabella. *Motivace žáků k učení*. Praha: UK PedF, 2002. ISBN: 80-7290-092-7.
- [16] PŘADKA, Milan. *Kapitoly z dějin pedagogiky volného času*. Brno: OL Print Šlapanice, 2002. ISBN: 80-210-2033-4.
- [17] ŠVARŤÍČEK, Roman a Klára ŠEĎOVÁ. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál, 2007. ISBN: 978-80-7367-313-0.
- [18] VÝROST, Jozef a Ivan SLAMĚNÍK. *Sociální psychologie*. 2. vyd. Praha: Grada, 2008. ISBN: 978-80-247-1428-8.
- [19] Výroční zpráva ZUŠ Zlín - Štefánikova
- [20] Výroční zpráva ZUŠ Zlín - Jižní Svahy
- [21] Výroční zpráva ZUŠ Zlín - Morava, spol. s.r.o.
- [22] Výroční zpráva ZUŠ Zlín - Harmonie, spol. s.r.o.
- [23] Výroční zpráva ZUŠ Zlín - Malenovice

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ZUŠ	Základní umělecká škola
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
Tzv.	Takzvaný
Aj.	A jiné
Atd.	A tak dále
Např.	Například
Tj.	To jest
Apod.	A podobně
Resp.	Respektive
s.r.o.	Společnost s ručením omezeným
cca	Cirka
Tab.	Tabulka

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 – Schéma kategorií	81
------------------------------------	----

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 – Grafické zpracování času dětí na ZUŠ.	58
Graf 2 – Grafické zpracování jistoty rodičů, versus pedagog.	59
Graf 3 – Grafické zpracování důvodů přihlášení do ZUŠ.	60
Graf 4 – Grafické zpracování podpory rodičů vůči cvičení.	61
Graf 5 – Grafické zpracování návštěvnosti koncertů.	62
Graf 6 – Grafické zpracování důležitosti studia.	63
Graf 7 – Grafické zpracování spojitosti budoucnost versus vzdělání a přání rodičů.	64
Graf 8 – Grafické zpracování financování návštěvy ZUŠ.	65
Graf 9 – Grafické zpracování hudebního zaměření rodičů.	66
Graf 10 – Grafické zpracování motivace dětí od rodičů.	67
Graf 11 – Grafické zpracování zda rodiče nutí děti ke cvičení.	68

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 – Zdražení školného v ZUŠ	33
Tabulka 2 – Charakteristika rodičů.....	56
Tabulka 3 - <i>Otázka č. 1. Kolik volného času tráví vaše děti na ZUŠ?</i>	58
Tabulka 4 - <i>Otázka č. 2. Máte jistotu, že děti jsou na ZUŠ ve správných rukou vzdělaného pedagoga?</i>	59
Tabulka 5 - <i>Otázka č. 3. Co vás vedlo přihlásit děti do ZUŠ</i>	60
Tabulka 6 - <i>Otázka č. 4. Podporujete děti ve cvičení a přípravě?</i>	61
Tabulka 7 - <i>Otázka č. 5. Chodíte pravidelně na koncerty vašich dětí?</i>	62
Tabulka 8 - <i>Otázka č. 6. Je pro vás studium vašich dětí na ZUŠ důležité?</i>	63
Tabulka 9 - <i>Otázka č. 7. Pokud by se vaše dítě chtělo živit hudbou budete proti?</i>	64
Tabulka 10 - <i>Otázka č. 8. Je financování takové aktivity náročné?</i>	65
Tabulka 11 - <i>Otázka č. 9. Jste sám jako rodič hudebník?</i>	66
Tabulka 12 - <i>Otázka č. 10. Motivujete nějak své dítě ke cvičení?</i>	67
Tabulka 13 - <i>Otázka č. 11. Musíte dítě nutit ke cvičení?</i>	68
Tabulka 14 - Seznam kategorií vzniklých na základě otevřeného kódování polostrukturovaných rozhovorů.....	70

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha PI: Žádost o písemný souhlas rodičů a žáků

Příloha PII: Scénář rozhovoru s žáky

Příloha PIII: Průvodní dopis pro rodiče

Příloha PIV: Dotazník pro rodiče

Příloha PV: Rozhovor – respondent 2 - Renáta

Příloha PVI: Fotodokumentace

PŘÍLOHA P I: ŽÁDOST O PÍSEMNÝ SOUHLAS RODIČŮ A ŽÁKŮ

Písemný souhlas s rozhovorem

Jméno respondenta.....

Věk:.....

Hudební nástroj:.....

Rozhovor uskutečněn dne:.....

Místo konání:.....

Zahájení a ukončení od..... do.....hodin

V rámci etiky výzkumu byl podepsán souhlas žáků a jejich zákonných zástupců.

Protože hlavními respondenty jsou děti, které jsou nezletilé, prosím o souhlas jak žáka, tak jeho zákonného zástupce, který byl s průběhem rozhovoru seznámen.

Respondent tedy souhlasí s nahrávkou rozhovoru na diktafon.

Respondenti i rodiče byli obeznámeni s faktem, že veškeré informace jsou anonymní a budou použity pouze pro zpracování výzkumné části v diplomové práci.

Podpis respondenta

Podpis zákonného zástupce

PŘÍLOHA P II: SCÉNÁŘ ROZHOVORU S ŽÁKY

1. Jaké důvody tě vedou k navštěvování základní umělecké školy?
2. Čeho bys chtěl/a dosáhnout hrou na hudební nástroj?
3. Jaký má pro tebe vyučovací hodina přínos?
4. Co děláš proto, aby ses soustředil/a při hře?
5. Jak často doma cvičíš, a jakým způsobem?
6. Kdo z tvého okolí tě motivuje a jak?
7. Jak by ses chtěl/a s hudbou uplatnit v budoucnosti?
8. Jaké máš jiné mimoškolní aktivity?
9. Jaký druh hudby posloucháš a proč?
10. Proč si myslíš, že je hudba dobrým odreagováním?
11. Jak se ti spolupracuje s učiteli a co ti přináší práce s nimi?
12. Kdo tě přivedl ke hře na hudební nástroj?
13. Kdo je tvým hudebním vzorem?
14. Jaký mají vztah rodiče k hudbě?
15. Jakým způsobem tě motivuje veřejné vystupování pro další práci?
16. Jak by se ti líbila profese hudebníka?

PŘÍLOHA P III: PRŮVODNÍ DOPIS PRO RODIČE

PRŮVODNÍ DOPIS

DOTAZNÍK NA TÉMA MOTIVACE ŽÁKŮ NA ZÁKLADNÍ UMĚLECKÉ ŠKOLE

Dobrý den,

jmenuji se Bc. Michaela Češková a jsem studentkou 5. ročníku kombinovaného studijního oboru sociální pedagogiky na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně – Fakulta Humanitních studií.

Chtěla bych vás co nejdvořileji požádat o následné vyplnění dotazníku, který bude součástí mé diplomové práce zabývající se tématem Motivace žáků na základní umělecké škole. Dotazník obsahuje jedenáct otázek. Vaši zvolenou odpověď prosím zakroužkujte.

Mohu vás ujistit, že dotazník je zcela anonymní a výsledky budou použity pouze pro zpracování dat.

Vyplněný dotazník mi zašlete na adresu:

Michaela Češková

Na Lindovce 3289

767 01 Kroměříž

Děkuji za váš čas a ochotu.

S pozdravem Bc. Michaela Češková

PŘÍLOHA P IV: DOTAZNÍK PRO RODIČE

Dotazník pro rodiče na téma - Motivace žáků na základní umělecké škole

1. Kolik volného času tráví vaše děti na ZUŠ?
 - a) 1x týdně
 - b) 2x týdně
 - c) Vícekrát

2. Máte jistotu, že děti jsou na ZUŠ ve správných rukou vzdělaného pedagoga?
 - a) Ano
 - b) Ne
 - c) Nevím, nejsem informovaná/ý

3. Co vás vedlo přihlásit děti do ZUŠ?
 - a) Výplň volného času
 - b) Sama/sám jsem chodil/a do ZUŠ
 - c) Hudební nadání dítěte
 - d) Samo dítě
 - e) Vzdělání pro život
 - f) Jiné důvody, jaké?

.....

4. Podporujete děti ve cvičení a přípravě?
 - a) Ano
 - b) Ano, cvičím s dítětem
 - c) Ne
 - d) Dítě se připravuje samo

5. Chodíte pravidelně na koncerty vašich dětí?
 - a) Ano, vždy si udělám čas
 - b) Ano, jen když to jde
 - c) Výjimečně
 - d) Ne

6. Je pro vás studium vašich dětí na ZUŠ důležité?
 - a) Ano
 - b) Ne
 - c) Je mi to jedno

7. Pokud by se vaše dítě chtělo živit hudbou budete proti?

- a) Ano
- b) Ne
- c) Nechám rozhodnutí na dítěti

8. Je financování takové aktivity náročné?

- a) Ano velmi
- b) Ano, ale nezatěžuje významně rozpočet
- c) Ne

9. Jste sám jako rodič hudebník?

- a) Ano
- b) Ne

10. Motivujete nějak své dítě ke cvičení

- a) Ne
- b) Ano, jak?

.....

11. Musíte dítě nutit ke cvičení?

- a) Ano
- b) Ne

PŘÍLOHA P V: ROZHOVOR – RESPONDENT 2 – RANÁTA

1. Jaké důvody tě vedou k navštěvování základní umělecké školy?

(R1) No tak určitě to, že mě baví zpívat, baví mě hrát na klavír, **ZÁLIBA**

(R2) mám tady i kamarády **UTVÁŘENÍ PARTY**

(R3) takže to je takový dobře zabítý volný čas, tak různě. **NAPLNĚNÍ**

2. Čeho bys chtěla dosáhnout hrou na hudební nástroj?

(R4) Tak asi toho, že potěším sama sebe, **SEBEREALIZACE**

(R5) že mi to potom půjde třeba **VIDINA BÝT DOBRÁ**

(R6) a tím že potěším vlastně okolí. **UKÁZAT SE**

3. Jaký má pro tebe vyučovací hodina přínos?

(R7) Tak mě třeba přijde, že za každou hodinu o něco zlepším, **KROK DOPŘEDU**

(R8) že se můžu zeptat toho učitele v čem dělám chyby, že mi může pomoci a tak.

POMOC PEDAGOGA

4. Co děláš pro to, aby ses soustředila při hře?

(R9) Tak určitě trénuju doma, hodně, každý den nejlépe, když ne tak některý den dýl, aby se to zlepšilo, snažím se denně. **PŘIPRAVENOST**

A při té hře když hraješ, tak jak se soustředíš?

(R10) Tak určitě se zavřu v pokoji, všechno vypnu, aby mě nic nerušilo **KLID**

(R11) soustředím se na ty noty nebo na to co tam mám **ZAMĚŘENÍ**

(R12) a třeba si to přehraju aj desetkrát po sobě, aby to nějak šlo. **OPAKOVATELNOST**

5. Jak často doma cvičíš a jakým způsobem?

(R13) No tak nejlépe každý den a když to nevyjde tak víc některý den, hlavně třeba o víkendech když mám čas **PŘIPRAVENOST**

(R14) a tím způsobem že si to opakuju furt dokolečka dokud mi to fakt nejde aspoň trochu **DRIL**

(R15) a když něco nechápu tak se potom poptám na hodině. **POMOC PEDAGOGA**

6. Kdo z tvého okolí tě motivuje a jak?

(R16) Tak hlavně mamka, babička a děda **RODINA**

(R17) a jinak kamarádi **PŘÁTELÉ**

(R18) a tak, tím že mě podporují, že chodí na koncerty **SPOLUÚČAST**

(R19) a tak prostě, že se ptají, jak mi to jde. **ZÁJEM OKOLÍ**

7. Jak by ses chtěla s hudbou uplatnit v budoucnosti?

(R20) Tak určitě bych to chtěla pro radost, já hraju pro radost **SEBEREALIZACE**

(R21) a třeba kdyby se povedlo třeba potom i v práci, uvidíme, jak to bude. **PREDÁNÍ ZKUŠENNOSTÍ**

Chtěla bys, aby to bylo spojené i s prací, ta hudba?

(R22) Tak bylo by to dobré, ale uvidíme, když to nevyjde tak to nevyjde. **PŘÍJMU TÍ REALITY**

8. Jaké máš jiné mimoškolní aktivity?

(R23) Tak jinak chodím ven s kamarádama hodně, **PŘÁTELÉ**

(R24) jinak tančím, **TANEC**

(R25) prostě dělám co mě baví **SPLNĚNÉ SNY**

(R26) snažím se třeba, když se rychle naučím a potom někam vyrazit ven. Prostě nesnáším nudu a takové věci. **AKTIVITA**

A třeba doma u počítače?

(R27) U počítače občas, třeba když se chceme domluvit s kamarádama tak rychle jen „šup šup“ a jdem ven. **PREFERENCE AKTIVITY**

9. Jaký druh hudby posloucháš a proč?

(R28) Tak já poslouchám od každého stylu většinou protože, **BEZ PREFERENCE**

(R29) to co se mi líbí, takže když se mi líbí od té zpěvačky to tak něco se mi nelíbí a tak. A protože se mi to líbí. **OBLÍBENOST**

A je to nějaký vyhraněný styl?

(R30) Určitě ne třeba někdy i z vážné hudby se mi něco líbí, **VÁŽNÁ HUDBA**

(R31) někdy se mi to nelíbí vážná hudba podle toho, co je to za skladbu. Jaký mám z ní dojem a tak. **OBLÍBENOST**

10. Proč si myslíš, že je hudba dobrým odreagováním?

(R32) Tak určitě je to takový lék pro mě **POMOC**

(R33) aj když si to můžu sama zahrát zaspívat cokoliv, **VPUŠTĚNÍ POCITŮ**

(R34) tak mě to strašně uklidňuje to pomáhá i když mám nějaký problém tak si jdu hnedka zahrát nějakou písničku podle toho pocitu. **POMOC PŘI PROBLÉMECH**

11. Jak se ti spolupracuje s učiteli a co ti přináší práce s nimi?

(R35) Takže tady se mi spolupracuje určitě úplně výborně tady jsou bezvadní učitelé, **KLADNÉ HODNOCENÍ**

(R36) všichni je s nima sranda občas **UVOLNĚNÍ**

(R37) a strašně se mi na nich líbí, že si dokážou povykládat třeba, že to neberou jakože jsou nadřazení **ROVNOST**

(R38) a určitě mi přináší to, že se zlepšuju a že to na sobě cítím. **POSUN DÁL**

12. Kdo tě přivedl ke hře na hudební nástroj?

(R39) Tak rodiče, **RODIČE**

(R40) když jsem byla malá tak se mě ptali, co chcu dělat, **VOLBA VÝBĚRU**

(R41) jestli sport nebo nějaký hudební nástroj a já jsem vždycky od malička snila o kytáře, tak jsem začala hrát na kytaru. **HUDEBNÍ ZAMĚŘENÍ**

13. Kdo je tvým hudebním vzorem?

(R42) Tak vzorů mám hodně, různé zpěvačky, kytaristy, klavíristy, všechny prostě **MNOHO VZORŮ**

(R43) a hodně velkým vzorem je Tomi Emanuel, to je výborný hráč na kytaru toho furt poslouchám, on je úplně úžasný. **POPULÁRNÍ OSOBNOST**

14. Jaký mají vztah rodiče k hudbě?

(R44) Tak rodiče k hudbě, mamka jakože jediná přes tanec ale poslouchá takové hip hopové písničky. **VYHRANĚNÝ STYL**

(R45) A taťka to nevím, ten moc neposlouchá hudbu, takže nemá nějaký velký vztah. **BEZ VZTAHU**

15. Jakým způsobem tě motivuje veřejné vystupování pro další práci?

Jako moje veřejné vystoupení?

Ano.

(R46) No takže asi takže já se ráda předvedu a že to v sobě cítím, **STŘED POZORNOSTI**

(R47) ale nedávám to zase moc najevo **UMÍRNĚNOST**

(R48) ale je to pro mě strašně dobrý pocit když mi třeba někdo zatleská někdo řekne, že to bylo krásné a tak. **POCIT NAPLNĚNÍ**

(R49) A tak mě to motivuje, že ještě víc cvičím, že to nevzdávám. **MOTIVACE**

16. Jak by se ti líbila profese hudebníka?

(R50) Tak určitě by se mi líbila **POZITIVNÍ HODNOCENÍ**

(R51) ale, jak bych to řekla, chtěla bych být jako hudebník, ale kdybych věděla, že to prostě umím, že vím jak se to dělá **ZNALOST OBORU**

(R52) a že to můžu rozdávat dál. **PŘEDÁNÍ ZKUŠENOSTÍ**

(R53) Musím vědět, že to umím a nedělám něco špatně. **ZNALOST OBORU**

Děkuji.

PŘÍLOHA PVI: FOTODOKUMENTACE

